

Guia de l'estudiant

2001 | 2002

Universitat de Vic

Mestre.

Educació Infantil

Facultat d'Educació

Índex

Presentació	5
La Facultat d'Educació	7
Estructura	7
Òrgans de Govern	7
Departaments, professors i professionals de serveis	8
Calendari Acadèmic	11
Organització dels Ensenyaments	13
Pla d'Estudis 2000.....	13
Pla d'Estudis 1992.....	14
Programes de les assignatures	15
Assignatures obligatòries de 1r curs (Pla d'Estudis 2000)	15
Didàctica General	15
Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament en l'Edat Escolar	18
Desenvolupament de les Habilitats Lingüística i la seva Didàctica (Didàctica de la Llengua i la Literatura)	21
Educació Artística i la seva Didàctica (Expressions Artístiques: Musical, Plàstica i Audiovisual) ..	24
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	28
Matemàtiques i la seva Didàctica	31
Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural	34
Teories i Institucions Contemporànies d'Educació	36
Assignatures obligatòries de 2n curs (Pla d'Estudis 2000)	39
Llengua i la seva Didàctica (Llengua II)	41
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial	44
Desenvolupament Psicomotor	47
Expressió Plàstica i la seva Didàctica (0-6 anys)	50
Organització del Centre Escolar	52
Assignatures obligatòries de 3r curs (Pla d'Estudis 1992)	55
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial	55
Educació i Societat en Canvi	58
Llengua III.....	60
Psicopedagogia de la Primera Infància	62
Pràctiques III	64
Organització del Centre Escolar	65
Didàctica de la Música	67
Didàctica de la Matemàtica	70

Presentació

Benvolgut/da estudiant:

Amb aquestes quatre ratlles de presentació s'enceta la «Guia de l'estudiant» per al curs 2001-2002 en la qual trobaràs els aspectes bàsics per orientar-te en la teva activitat a la Facultat d'Educació.

Si ets un nou estudiant del nostre centre, et donem la benvinguda i et recomanem vivament la lectura de la «Guia». Si ja ets estudiant de cursos anteriors també et fem la mateixa recomanació perquè cada curs hi ha novetats i modificacions respecte de la «Guia» anterior.

La part central de la «Guia» són els programes de les assignatures obligatòries, amb el nom dels professors que les imparteixen, les metodologies, bibliografies, sistemes d'avaluació. Val la pena que a l'inici de curs facis una bona lectura dels programes que cursaràs per fer-te una idea de l'enfocament, les temàtiques i les tasques que hauràs de realitzar. Un cop iniciat el curs, la «Guia» et servirà de referència constant: tingues en compte també que al mes de febrer canviaràs d'assignatures i en començaràs de noves. També has de tenir en compte que els nostres estudis són de caràcter presencial. En aquest sentit, l'assistència continuada a classe és un factor que es valora per part del professorat.

Però també és molt important que repassis la informació referent a l'organització de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic, així com tota la informació que et cal saber per entendre el funcionament del Pla d'Estudis perquè d'aquesta manera podràs triar i canalitzar els teus interessos personals amb més coneixement de causa. Aquesta «Guia» es complementa amb el volum que conté la informació de les assignatures optatives i de lliure elecció per als estudiants de 2n i 3r curs de les diferents especialitats de Mestre.

Esperem que la «Guia» et sigui d'utilitat i et recomanem que la tinguis sempre a mà per poder-la consultar. Finalment, et desitgem un bon curs acadèmic i que les previsions que professors i personal de serveis hem planificat i que consten en aquesta «Guia de l'Estudiant» es corresponguin amb la pràctica diària amb l'objectiu d'oferir una bona formació universitària.

Antoni Tort i Bardolet
Degà de la Facultat d'Educació

Presentació

Benvolgut/da estudiant:

Amb aquestes quatre ratlles de presentació s'enceta la «Guia de l'estudiant» per al curs 2001-2002 en la qual trobaràs els aspectes bàsics per orientar-te en la teva activitat a la Facultat d'Educació.

Si ets un nou estudiant del nostre centre, et donem la benvinguda i et recomanem vivament la lectura de la «Guia». Si ja ets estudiant de cursos anteriors també et fem la mateixa recomanació perquè cada curs hi ha novetats i modificacions respecte de la «Guia» anterior.

La part central de la «Guia» són els programes de les assignatures obligatòries, amb el nom dels professors que les imparteixen, les metodologies, bibliografies, sistemes d'avaluació. Val la pena que a l'inici de curs facis una bona lectura dels programes que cursaràs per fer-te una idea de l'enfocament, les temàtiques i les tasques que hauràs de realitzar. Un cop iniciat el curs, la «Guia» et servirà de referència constant: tingues en compte també que al mes de febrer canviaràs d'assignatures i en començaràs de noves. També has de tenir en compte que els nostres estudis són de caràcter presencial. En aquest sentit, l'assistència continuada a classe és un factor que es valora per part del professorat.

Però també és molt important que repassis la informació referent a l'organització de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic, així com tota la informació que et cal saber per entendre el funcionament del Pla d'Estudis perquè d'aquesta manera podràs triar i canalitzar els teus interessos personals amb més coneixement de causa. Aquesta «Guia» es complementa amb el volum que conté la informació de les assignatures optatives i de lliure elecció per als estudiants de 2n i 3r curs de les diferents especialitats de Mestre.

Esperem que la «Guia» et sigui d'utilitat i et recomanem que la tinguis sempre a mà per poder-la consultar. Finalment, et desitgem un bon curs acadèmic i que les previsions que professors i personal de serveis hem planificat i que consten en aquesta «Guia de l'Estudiant» es corresponguin amb la pràctica diària amb l'objectiu d'oferir una bona formació universitària.

Antoni Tort i Bardolet
Degà de la Facultat d'Educació

La Facultat d'Educació

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els següents ensenyaments:

- Mestre. Especialitat Educació Infantil
- Mestre. Especialitat Educació Primària
- Mestre. Especialitat Educació Especial
- Mestre. Especialitat Llengua Estrangera
- Mestre. Especialitat d'Educació Física
- Educació Social
- Llicenciatura de Psicopedagogia
- Llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen els professors d'una mateixa àrea disciplinària. Actualment hi ha sis Departaments:

- Departament de Ciències i Ciències Socials
- Departament de Ciències de l'Educació
- Departament d'Educació Especial
- Departament d'Educació Infantil
- Departament d'Expressions
- Departament de Filologia

Al capdavant de cada Departament hi ha un professor/professora que exerceix de coordinador.

Òrgans de govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels següents membres:

- Antoni Tort i Bardolet, degà
- Sebastià Riera i Cusí, cap d'Estudis
- Pere Pujolàs i Maset, coordinador dels estudis d'Educació Social
- Robert Ruiz i Bel, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
- Joan Soler i Mata, coordinador dels estudis de Mestre

La Junta de Facultat

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat.

Està constituïda per:

- El degà de la Facultat, que la presideix.
- La resta de membres del deganat de la Facultat.
- Els caps de departament.
- Dos representants del professorat amb docència plena o exclusiva a la Facultat.
- Dos estudiants de la Facultat.
- Un representant del personal no docent destinat a la Facultat.

Departaments, professorat i professionals dels serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

- Cap:* Josep Casanovas i Prat
Professors: Josep Ayats i Bancells
Miquel Caballeria i Suriñach
Pau Casañas i Xuriach
Dolors Anton i Solà
Marta Marimon i Martí
Jordi Martí i Feixas
Joan Mir i Tubau
Santiago Ponce i Vivet
Ramon Rial i Carbonell
Sebastià Riera i Cusí
Andreu Roca i Prat
Carme Sanmartí i Roset
Jacint Torrents i Buxó
Joan Vancells i Flotats

Departament de Ciències de l'Educació

- Cap:* Esther Fatsini Matheu
Professors: Jaume Carbonell i Sebarroja
Isabel Carrillo i Flores
Miquel Casanovas i Prat
Eulàlia Collelldemont i Pujadas
Rosa Guitart i Aced
Cristina Jurado i Verdaguer
Ramon Plandiura i Vilacís
Anna Pujol i Costa
Xavier Rambla i Marigot
Sònia Reig i Orta
Josep Santacreu i Tañà
Àngel Serra i Jubany
Núria Simó i Gil
Ramon Sitjà i Domènech
Joan Soler i Mata
Montserrat Solerdelcoll i Ralló
Antoni Tort i Bardolet
Joan Vera i Saucedo
Jordi Verdaguer i Gorchs

Departament d'Educació Especial

- Cap:* Robert Ruiz i Bel
Professors: Montserrat Benlloch i Burrull
Jaume Carbonés i López
Isabel Carrera i Blancafort
Montserrat Castells i Clota

Ramon Coma i Ferrer
Manel Dionís Comas i Mongay
Fina Cullell i Suriñach
Josep Font i Roura
Assumpció Guillén i Font
José Ramón Lago Martínez
Olga Pedragosa i Xuclà
Núria Prat i Bau
Pere Pujolàs i Maset
Gemma Riera i Romero
M. Rosa Roca i Tañà
Joan Sala i Baiget
Núria Tarré i Gallart
Jesús Valero i García

Departament d'Educació Infantil

Cap: Núria Franc i Batlle
Professors: Àngel Alsina i Pastells
Irene Balaguer i Felip
M. Carme Bernal i Creus
M. Teresa Buscart i Corominas
M. Antònia Canals i Tolosa
Miquel Casadevall i Ginestet
Providència Daufí i Moreso
M. Teresa Feu i Vidal
Teresina Maideu i Puig
Maite Pujol i Mongay
Neus Sol i Mauri

Departament d'Expressions

Cap: Josep Vernis i Burés
Professors: Joan Arumí i Prat
Sebastià Bardolet i Mayola
Miquel Pérez i Mas
Dolors Rusiñol i Cirera
Arnau Vernis i Llambias

Departament de Filologia

Cap: Teresa Puntí i Jubany
Professors: Francesc Codina i Valls
Jordina Corominas i Subirats
Marta Corominas i Salom
Assumpta Fargas i Riera
Josep Fornols i Puigoriol
Josep Gallart i Bau
Núria Medina i Casanovas
Ronald Puppo i Bunds
Modest Reixach i Pla
Carme Rubio i Larramona

Segimon Serrallonga i Morer
Josep Tió i Casacuberta
Ricard Torrents i Bertrana
Anna Vallbona i González

Coordinació Pràctiques: Providència Dauff i Moreso

Professionals dels Serveis

Secretaria Acadèmica: Elisabet Vila i Sala

Secretàries de Direcció: Dolors Ruiz i Zafra

Marta Peix i Cabanes

Secretària de Pràctiques: Dolors Muñoz i Vilaseca

Secretària auxiliar: Rosa M. Guix i Godayol

Calendari acadèmic

1r Curs

Rebuda dels estudiants: 1 d'octubre a les 9 h (grups matí) i a les 15,30 h (grups tarda)

Docència del 1r quadrimestre: de l'1 d'octubre al 25 de gener

Exàmens:

1a convocatòria: del 28 de gener al 8 de febrer

2a convocatòria: del 2 al 8 de juliol

Pràctiques (Didàctica General): de l'11 al 22 de febrer

Docència del 2n quadrimestre: del 25 de febrer al 7 de juny

Exàmens:

1a convocatòria: del 17 de juny a l'1 de juliol

2a convocatòria: del 2 al 16 de setembre

2n i 3r Curs

Docència del 1r quadrimestre: del 24 de setembre al 14 de desembre

Exàmens:

1a convocatòria: del 17 al 21 de desembre i del 8 a l'11 de gener

2a convocatòria: del 2 al 8 de juliol

Pràctiques: del 14 de gener a l'1 de març

Docència del 2n quadrimestre: de l'11 de març al 7 de juny

Exàmens:

1a convocatòria: del 17 de juny a l'1 de juliol

2a convocatòria: del 2 al 16 de setembre

Dies festius:

12 d'octubre de 2001, divendres, festa estatal

1 de novembre de 2001, dijous, Tots Sants

2 de novembre de 2001 (pont), divendres

6 de desembre de 2001, dijous, festa estatal

7 de desembre de 2001 (pont), divendres

23 d'abril de 2002, dimarts, festa patronal de la UV, Sant Jordi

1 de maig de 2002, dimecres, festa estatal

20 de maig de 2002, dilluns, Segona Pasqua

5 de juliol de 2002, divendres, festa major de Vic

11 de setembre de 2002, dimecres, Diada nacional de Catalunya

Vacances:

Nadal: del 22 de desembre de 2001 al 7 de gener de 2002, ambdós inclosos

Setmana santa: del 25 de març de 2002 a l'1 d'abril de 2002, ambdós inclosos

Organització dels Ensenyaments

Pla d'Estudis 2000

D'acord amb nou el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Mestre, especialitat d'Educació Inafantil, s'organitzen en tres cursos de dos quadrimestres cadascun amb un total de 207 crèdits, entre els quals n'hi ha de teòrics i de pràctics. Cada quadrimestre té una durada de 15 setmanes lectives.

Els 207 crèdits estan distribuïts de la següent manera:

Matèries Troncals i obligatòries:	168 crèdits
Matèries Optatives:	18 crèdits
Matèries de Lliure Elecció:	21 crèdits

Dins la carrera es contemplen uns períodes de pràctiques d'ensenyament en centres escolars que suposen per a l'estudiant un 15% de la càrrega lectiva global dels seus estudis.

Ordenació temporal de l'ensenyament

PRIMER CURS COMÚ	C.A.	Grup A (matí)	Grup C (matí)	Grup E (matí)	Grup B (tarda)	Grup D (tarda)
Didàctica General	10,5	Anual	Anual	Anual	Anual	Anual
Psicologia de l'Educació i Desenvolupament en l'Edat Escolar	9	Anual	Anual	Anual	Anual	Anual
Expressió Plàstica i Musical i la seva Didàctica	13,5	Anual	Anual	Anual	Anual	Anual
Desenvolup. de les Habilitats Lingüístiques i la seva Didàctica	12	Anual	Anual	Anual	Anual	Anual
Teories i Institucions Contemporànies en Educació	6	1r	1r	2n	1r	2n
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	4,5	1r	2n	2n	1r	2n
Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural	6	2n	1r	1r	2n	1r
Matemàtiques i la seva Didàctica	4,5	2n	2n	1r	2n	2n

SEGON CURS	C.A.	Grup A (matí)	Grup B (tarda)
Pràctiques I	15	Anual	Anual
Llengua i la seva Didàctica	9	Anual	Anual
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial	8	Anual	Anual
Desenvolupament Psicomotor	8	Anual	Anual
Expressió Plàstica i la seva Didàctica (0-6)	6	4t	3r
Organització del Centre Escolar	4,5	3r	4t

Pla d'Estudis 1992

D'acord amb el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Mestre, especialitat d'Educació Infantil, s'organitzen en tres cursos de dos quadrimestres cadascun amb un total de 207 crèdits, entre els quals n'hi ha de teòrics i de pràctics. Cada quadrimestre té una durada de 15 setmanes lectives.

Els 207 crèdits estan distribuïts de la següent manera:

Matèries Troncals:	127,5 crèdits
Matèries Obligatòries:	46,5 crèdits
Matèries Optatives:	12 crèdits
Matèries de Lliure Elecció:	21 crèdits

Dins la carrera es contemplen uns períodes de pràctiques d'ensenyament en centres escolars que suposen per a l'estudiant un 15% de la càrrega lectiva global dels seus estudis.

Ordenació temporal de l'ensenyament

TERCER CURS	C.A.	Grup A (matí)	Grup B (tarda)
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial	9	Anual	Anual
Educació i Societat en Canvi	6	Anual	Anual
Llengua III	9	Anual	Anual
Psicopedagogia de la Primera Infància	6	Anual	Anual
Pràctiques III	16	Anual	Anual
Organització del Centre Escolar	4,5	6è	6è
Didàctica de la Música	4,5	5è	6è
Didàctica de la Matemàtica	4,5	6è	6è

Assignatures obligatòries de primer curs (Pla 2000)

Didàctica General

PROFESSORAT: Cristina JURADO i VERDAGUER
Núria SIMÓ i GIL
Ramon SITJÀ i DOMÈNECH
Neus SOL i MAURI

Anual. 10,5 crèdits

OBJECTIUS:

L'assignatura de Didàctica General té com a objectius bàsics:

- a) Identificar i analitzar els aspectes principals que configuren el treball docent.
- b) Viure i reflexionar sobre els fenòmens que es produeixen a l'aula d'una escola, a través de la realització de pràctiques.

c) Conèixer, aplicar i jutjar estratègies, metodologies i recursos que permetin afrontar aquest procés.

Aquests aspectes impliquen posar en contacte els estudiants amb la realitat escolar amb l'ajuda de coneixements científics i culturals, i amb instruments pràctics tot entenent l'escola com un fenomen educatiu complex que es relaciona amb l'entorn social i amb les diverses expressions de la vida quotidiana.

Impliquen també una coordinació d'estratègies de treball interdisciplinari connectades als diversos treballs i iniciatives pedagògiques que duen a terme els estudiants en aquesta assignatura i en les altres que cursen durant el primer i segon quadrimestre. S'establiran, doncs, propostes de treball conjunt amb la resta d'assignatures que coincideixin en els mateixos quadrimestres.

L'assignatura de Didàctica General inclou dins de la seva programació 15 de dies d'estada en una escola per tal de mantenir el contacte amb la realitat educativa des del primer curs de la carrera. L'estada es realitzarà a mig curs i l'estudiant assistirà a l'escola assignada en l'horari de 9 a 17h, sense classes a la Facultat.

CONTINGUTS:

Els continguts que es detallen a continuació articulen el programa de l'assignatura a l'entorn de nuclis temàtics que l'estudiant cal que relacioni per entendre de quina manera el docent organitza la seva pràctica.

1. Introducció

- 1.1. Què és la Didàctica?
- 1.2. Acció educativa

2. Les finalitats educatives

- 2.1. Necessitats educatives de la societat actual
- 2.2. Finalitats de l'educació avui

3. L'escola

- 3.1. Característiques de l'escola. Context escolar.
- 3.2. Estructura de l'escola. Sistema Educatiu
- 3.3. Models d'escola

4. Fer de mestre

- 4.1. L'actuació del mestre: experiència, pràctica i teoria docent, expectatives
- 4.2. L'equip de mestres
- 4.3. La presa de decisions davant el coneixement escolar
- 4.4. La tutoria

5. L'infant i el grup-classe
 - 5.1. Atenció a la diversitat
 - 5.2. Agrupament d'alumnes
 - 5.3. L'ambient de classe:
 - 5.3.1. Relacions mestre/alumnat
 - 5.3.2. Relacions entre alumnat
6. Currículum escolar i avaluació
 - 6.1. Models d'ensenyament/ aprenentatge i currículum
 - 6.2. El currículum com a procés de presa de decisions
 - 6.3. Anàlisi dels components del currículum
 - 6.4. Paper de l'avaluació a l'escola
7. Tema Transversal: Estratègies per ensenyar i aprendre
 Aquest tema es treballarà al llarg del curs a través del projecte de recursos didàctics per treballar a l'aula:
 - 7.1. Recursos educatius
 - 7.2. Metodologies de treball a l'aula
 - 7.3. Planificació didàctica. Sequències didàctiques
8. L'estada a l'escola: observació de la pràctica d'aula
 Els diferents temes del curs treballaran elements de reflexió per estudiar:
 - 8.1. Característiques dels infants, relacions dins del grup
 - 8.2. Relacions mestres-alumnat
 - 8.3. Metodologies i estratègies didàctiques

METODOLOGIA:

En l'assignatura es faran servir diferents estratègies didàctiques: conferències, estades, visionatge de films, exposició de materials, treball en grup, sortides, ús de tècniques de recollida d'informació, etc. Cal destacar també que des de l'assignatura de Didàctica General es supervisaran les Pràctiques, realitzades durant dues setmanes en una escola. Durant aquest període s'utilitzaran tècniques d'observació que ajudin a descriure aspectes relatius a la vida d'un centre. En el moment oportú es facilitarà bibliografia específica per a cada tema i, si s'escau, es distribuïran materials fotocopiats.

AVALUACIÓ:

- Dues proves escrites.
- Realització d'una Reflexió Personal Individual que reculli les idees clau de cada tema establint relacions amb les diferents fonts d'informació treballades: lectures, experiències viscudes, aspectes de la vida quotidiana.
- Realització d'un Informe de l'estada a l'escola.
- Treball en grup sobre un tema relacionat amb el programa de l'assignatura. Aquest treball s'haurà d'exposar a la classe.
- Es valorarà també la participació activa en el desenvolupament de les sessions de treball i en les diverses activitats.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Antúnez, S. et al. *Del projecte educatiu a la programació d'aula*, Barcelona: Graó, 1991.
 Barnes, D. *De la comunicació al currículum*, Madrid: Aprendizaje: Visor, 1994.
 Calatayud, E.; Palanca, O. *L'avaluació a l'educació primària*, Valencia: Octaedro, 1994.
 Cano, M. I., Lledó, A. *Espacio, comunicación y aprendizaje*, Sevilla: Díada, 1995.
 Carlson, J. Thorpe, C. *Aprender a ser maestro*, Barcelona: Martínez Roca, 1987.
 Cela, J; Palou, J. *Amb veu de mestre*, Barcelona: Eds. 62/Rosa Sensat, 1993.

- Coll, C. et al. *Los contenidos en la reforma. Enseñanza y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes*, Madrid: Aula XXI, 1992.
- Connell, R. W. *Escuelas y justicia social*, Madrid: Morata, 1997.
- Egan, K. *Fantasia e imaginación: su poder en la enseñanza*, Madrid: MEC/Morata, 1994
- Elliot, J. *Pràctica recerca i teoria en educació*, Vic: Eumo Editorial, 1989.
- Franch, J. et al. *El grup-classe: un potencial educatiu fonamental*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Fullan, M. i Hargreaves, A. *¿Hay algo por lo que merezca la pena luchar en la escuela?* Sevilla: Publicaciones M.C.E.P., 1997.
- Gimeno, J.; Pérez, A. *Comprender y transformar la enseñanza*, Madrid: Morata, 1992
- Nova, J. D.; Gowin D. B. *Aprendiendo a aprender*, Barcelona: Martínez Roca, 1988.
- Parcerisa, A. *Materiales curriculares. Cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos*, Barcelona: Graó, 1996.
- Rosales, C. *Didáctica. Núcleos fundamentales*, Madrid: Narcea, 1988.
- Rué, J. El treball cooperatiu. *L'organització social de l'ensenyament i l'aprenentatge*, Barcelona: Barcanova, 1991.
- Sáenz, O. (dir.) *Didáctica general. Un enfoque curricular*, Alcoi: Marfil, 1994.
- Salgueiro, A. *Saber docente y práctica cotidiana*, Barcelona: Octaedro, 1998
- Torres, J. *Globalización e interdisciplinariedad: el currículum integrado*, Madrid: Morata, 1994.
- Torrents, *Aprender a enseñar a aprender*, Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Zabala, A. *La pràctica educativa. Com ensenyar*, Barcelona: Graó, 1995.

A banda de la bibliografia específica per a cada apartat del programa, es consultaran regularment les revistes «Guix», «Cuadernos de Pedagogía», «Aula» i «Perspectiva Escolar».

Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament en l'Edat Escolar

PROFESSORAT: Anna PUJOL i COSTA
Àngel SERRA i JUBANY
Neus SOL i MAURI

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS GENERALS:

Aquesta assignatura es proposa vincular dos gran àmbits d'estudi de la psicologia: la psicologia de l'educació i la psicologia del desenvolupament.

L'objectiu d'aquesta assignatura és el de conèixer, des de diferents perspectives, com i quins són els canvis globals que es produeixen en el desenvolupament de l'ésser humà des que neix fins a l'etapa de l'adolescència i comprendre el procés d'ensenyament i aprenentatge i els factors psicosocials que hi intervenen.

Tenint en compte el context educatiu en què ens trobem, la relació entre aquests dos coneixements ha de permetre l'efectivitat del procés d'aprenentatge i la intervenció psicològica i educativa.

CONTINGUTS:

- 1.- La Psicologia: concepte, aproximació històrica, tendències, àmbits d'estudi.
- 2.- Les teories sobre el desenvolupament
- 3.- Les teories psicològiques de l'aprenentatge
- 4.- El desenvolupament abans de néixer
- 5.- El nou-nat
- 6.- Desenvolupament psicològic en la primera infància (0-2 anys)
 - Creixement físic i desenvolupament psicomotor fins als 2 anys
 - Desenvolupament cognitiu durant els dos primers anys
 - Desenvolupament socioafectiu durant la primera infància
- 7.- Desenvolupament i aprenentatge en l'etapa d'educació infantil (2-5 anys)
 - Desenvolupament físic i psicomotor
 - Desenvolupament intel·lectual i processos cognitius
 - Desenvolupament del llenguatge
 - Desenvolupament emocional i afectiu
 - Conducta social i desenvolupament de normes i valors
 - Desenvolupament de la personalitat
- 8.- Desenvolupament i aprenentatge en l'etapa d'educació primària (6-12 anys)
 - Processos cognitius i desenvolupament intel·lectual
 - Coneixement social i desenvolupament de normes i valors
 - Desenvolupament psicosexual
 - Desenvolupament de la personalitat
- 9.- Determinants de l'aprenentatge
 - Capacitat intel·lectual
 - Motivació
 - Mètodes d'ensenyar a pensar
 - Personalitat
 - Interacció professor/a-estudiant
 - Estructura i processos de l'aula
 - Habilitats socials

10.- La família com a context de desenvolupament dels fills

- Fites i estratègies de socialització entre pares i fills
- Les relacions entre germans
- L'estimulació afectiva i cognitiva
- Família i escola: pares i professors

11.- Mètodes d'investigació en Psicologia

METODOLOGIA:

La metodologia de treball de l'assignatura combina els aspectes més conceptuals amb la reflexió grupal i l'aplicació pràctica de coneixements.

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura estarà formada per:

5 % - Assistència i participació a les classes

10% - Ressenya d'un llibre de psicologia del desenvolupament o de psicologia educativa.

60 % - Dues proves escrites, una en cada quadrimestre referents a:

· Contingut del temari.

· Lectura obligada de dos llibres, un de Psicologia del desenvolupament (primer quadrimestre) i l'altre de Psicologia educativa (segon quadrimestre).

25 % - Treball d'observació i estudi del procés d'aprenentatge i desenvolupament evolutiu d'un nen o nena.

Per aprovar l'assignatura cal aprovar tots els treballs i exàmens.

LECTURES OBLIGATÒRIES:

Cada estudiant/a haurà de llegir obligatòriament dos llibres, a escollir d'entre els següents àmbits:

1. Àmbit de la Psicologia del desenvolupament

Osterrieth, P.: *Psicología infantil*. Madrid: Morata, 1991

Thompson, J.: *Infancia natural*. Barcelona: Blume, 1997

Triadó, C.: *Psicología evolutiva*. Vic: Eumo Editorial, 1998.

2. Àmbit de la Psicologia educativa

Bornas, X. *Desenvolupament de l'autonomia personal*. Vic: Eumo Editorial, 1992.

Goleman, D. *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 1996.

Lipman, M. *Filosofia a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Novak, J. *Conocimiento y aprendizaje*. Madrid: Alianza Editorial, 1998.

Pozo, Ignacio: *Aprendices y maestros*. Madrid: Alianza Editorial, 1999

Rogers, C.R. *Libertad y creatividad en la educación*. Barcelona: Paidós, 1986

Toro, J. *Mitos y errores educativos (castigo, sobreprotección...)*. Barcelona: Martínez Roca, 1981

Delval, J. *Crecer y pensar*. Barcelona: Paidós.

BIBLIOGRAFIA GENERAL:

Beltran, J. i altres: *Psicología de la educación*. Madrid: Eudema Universidad, 1987.

Beltran, Jesús i altres: *Procesos, estrategia y técnicas de aprendizaje*. Madrid: Síntesis, 1993.

Bettelheim, B. *No hay padres perfectos*. Barcelona: Crítica, 1988.

Coll, C.; Marchesi, A.; Palacios, J. (comps.) *Desarrollo psicológico y Educación, I. Psicología evolutiva*.

Madrid: Alianza Editorial, 1990.

Delval, Juan: *Psicología del desarrollo*. Madrid: Siglo XXI, 1994.

Garber, S.; Garber, M. i Spizmen, R.: *Portarse bien*. Barcelona: Medici, 1989.

- Harris, P.L.: *Los niños y las emociones*. Madrid: Alianza Editorial, 1992.
- Michelson, L. i altres: *Habilidades sociales en la infancia (Evaluación y tratamiento)*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.
- Palacios, J.; Marchesi, A. i Coll, C. (comp.): *Desarrollo psicológico y educación*. Madrid: Alianza Editorial, 1999.
- Palacios, J. Marchesi, A.; Carretero, M: *Psicología evolutiva 2. Desarrollo cognitivo y social del niño*. Madrid: Alianza Editorial, 1999.
- Palmero, F i Fernández-Abascal, E.G. (coords.): *Emociones y salud*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Pierce, J.M.: *Aprendizaje y cognición*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Puente, Aníbal: *Cognición y aprendizaje*. Madrid: Pirámide, 1998.
- Rodrigo, M.J. i Palacios, J.: *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza Editorial, 1998.
- Tapia, J.A.: *Motivación y aprendizaje en el aula*. Madrid: Santillana, 1991.
- Thompson, J.: *Infancia natural*. Barcelona: Blume.
- Trianes, M.V.: *Estrés en la infancia*. Madrid. Narcea, 1999.
- Zabala, A. *La práctica educativa*. Barcelona: Graó, 1995.
- Woolfolk, Anita: *Psicología educativa*. Mèxic: Prentice Hall, 1999.

Desenvolupament de les Habilitats Lingüístiques i la seva Didàctica

Didàctica de la Llengua i la Literatura

PROFESSORAT: Francesc CODINA i VALLS
Assumpta FARGAS i RIERA
Teresa PUNTÍ i JUBANY
Josep TIÓ i CASACUBERTA

Anual. 12 crèdits.

OBJECTIUS:

Els objectius bàsics del curs són, d'una banda, dotar els estudiants dels elements teòrics mínims que els permetin entendre i prendre consciència de la complexitat de les habilitats lingüístiques i del sistema de la llengua i, d'una altra banda, proporcionar-los criteris i estratègies adequats per als seu ensenyament-aprenentatge a l'escola.

CONTINGUTS:

A. Escola i aprenentatges lingüístics.

1. Societat, llengua i escola. Multilingüisme i situacions de llengües en contacte. La variació lingüística: varietats associades als usos (registres) als usuaris (dialectes).
2. El paper de l'escola en relació a l'adquisició de les llengües i de la varietat comuna o estàndard. La norma lingüística. El contrast català-castellà. La interferència. Anàlisi d'errors.
3. L'ensenyament del català i en català: visió històrica.
4. Bases psicolingüístiques, sociolingüístiques i organitzatives de l'aprenentatge natural i acadèmic de la L1 i de la L2; l'educació bilingüe i la immersió lingüística.

B. L'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de la llengua:

1. La programació general de l'àrea de llengua (català, castellà i llengües estrangeres) segons l'ordenació curricular:
 - 1.1 Els eixos del treball de llengua: ús i comunicació i treball sistemàtic.
 - 1.1.1 Les habilitats lingüístiques en el treball d'ús i comunicació.
 - 1.1.2 La gramàtica, el lèxic, la fonètica i l'ortografia en el bloc del treball sistemàtic.
 2. Tècniques i recursos per al treball de llengua a l'escola:
 - 2.1 Punts de partida per al treball de llengua: textos, imatges, jocs, situacions comunicatives, etc.
 - 2.2 Els diferents tipus d'activitats: d'aprenentatge i d'avaluació, orals i escrites, perceptives i productives, obertes i tancades, inductives i deductives, individuals i col·lectives. Seqüències didàctiques, projectes i tallers.
 - 2.3 Les eines bàsiques per al mestre: el folklore, els repertoris de recursos orals i escrits, els aparells audiovisuals i informàtics, els llibres de text, les gramàtiques, els diccionaris i els vocabularis, les revistes especialitzades, etc.
3. El text en l'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de la llengua:
 - 3.1 El text com a unitat de comunicació. Les propietats del text: adequació, cohesió i coherència.
 - 3.2 La diversitat textual: tipologies textuales, classificació dels textos segons el canal, l'àmbit d'ús, etc.
 - 3.3 Característiques de la llengua oral i de la llengua escrita.
 - 3.4 Anàlisi de produccions orals i escrites.

C. Les habilitats lingüístiques:

1. Les habilitats perceptives:

- 1.1 La comprensió oral a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
- 1.2 El procés lector i les habilitats implicades en la lectura.
 - 1.2.1 La comprensió lectora. El text literari.
 - 1.2.2 El treball de lectura a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
2. Les habilitats productives:
 - 2.1 L'expressió oral a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
 - 2.2 El procés de composició escrita i les habilitats implicades en l'escriptura.
 - 2.2.1 La composició escrita.
 - 2.2.2 El treball d'expressió escrita a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
3. La integració del treball sistemàtic (gramàtica, lèxic, fonètica i ortografia) en el treball de lectura i de l'escriptura.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es basarà, d'una banda, en un treball de recerca, i de l'altra, en la valoració de les activitats pràctiques realitzades al llarg del curs i de les proves parcials que s'acordin, les quals poden ser recuperades en un examen final.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Apartat A)

Actes del 2n simposi sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants, 2 vols. Vic: Eumo Editorial, 1991-1992.

Artigal, J.M. *La immersió a Catalunya*, Vic: Eumo Editorial, 1989.

Bibiloni, G. *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: Edicions 3 i 4, 1997.

Boix, E; Vila, F.X. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.

López del Castillo, L. *Llengua estàndard i nivells de llenguatge*, Barcelona: Laia, 1976.

Payrató, L. *Català col·loquial*. València: Universitat de València, 1996.

Payrató, L. *La interferència lingüística. Comentari i exemples català-castellà*. Barcelona: Curial Edicions catalanes-Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1985.

Tió, J. *L'ensenyament del català a no-catalanoparlants*. Vic: Eumo Editorial, 1981.

Vila, I. (coord.). *Bilingüisme i educació*. Barcelona: Eduoc/Proa, 1998.

Apartat B)

Bassols, M. i Torrent, A. *Models textuals*. Vic: Eumo Editorial, 1996.

Camps, A. (ed.). *Text i ensenyament*. Barcelona: Barcanova, 1990.

Cassany, D. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1998.

Castellà, J.M. *De la frase al text*. Barcelona: Empúries, 1992.

Codina, F; Coromina, E.; Fargas, A.; Fornols, J. *Llengua i comunicació 3/4*. Vic: Eumo Editorial, 1997.

Coromina, E.; Casacuberta, X.; Quintana, D. *El treball de recerca*. Vic: Eumo Editorial, 2000.

Cuenca, M.J. *Teories gramaticals i ensenyament de llengües*. València: Tàndem, 1992.

Disseny curricular. Ensenyament Primari. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1990.

Tusón, J. *L'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1996.

Apartat C)

Camps, A. et al. *L'ensenyament de l'ortografia*. Barcelona: Graó, 1989.

Camps, A. *L'ensenyament de la composició escrita*. Barcelona: Barcanova, 1994.

Camps, A. *La gramàtica a l'escola bàsica*. Barcelona: Barcanova, 1985.

Cassany, D. *Construir l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 2000.

Cassany, D. *Descriure escriure*. Barcelona: Empúries, 1993.

- Cassany, D. *La correcció del treball escrit*. Vic: Eumo Editorial, 1989.
 Cassany, D. *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1993.
 Cassany, D. *Reparar l'escriptura*. Barcelona: Graó, 1993.
 Colomer, T (ed.) *Ajudar a llegir*. Barcelona: Barcanova, 1992.
 Colomer, T; Camps, A. *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Ed. 62, 1991.
 Díaz, E i altres. *Llegir, comprendre i aprendre*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
 Jolibert, J. *Formar infants productors de textos*. Barcelona: Graó, 1992.
 López del Castillo, L. *Llenguatge*. Barcelona: Casals, 1977.
 Ruaix, J. *El català en fitxes/1. Fonètica i ortografia*. Moià: Ed. de l'autor, 1987.
 Ruaix, J. *El català en fitxes/2. Morfologia i sintaxi*. Moià: Ed. de l'autor, 1987.
 Ruaix, J. *El català en fitxes/3. Lèxic i estilística*. Moià: Ed. de l'autor, 1989.
 Serafini, M.T. *Cómo se escribe*. Barcelona: Paidós, 1996.
 Serafini, M.T. *Cómo se estudia*. Barcelona: Paidós, 1991.
 Solé, I. *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó, 1992.

Recursos

- Bassa, R. et al. *Diccimots. El diccionari a l'escola*. Ciutat de Mallorca: Moll, 1992.
 Bassa, R. et al. *Lexijocs. El lèxic a l'escola*. Ciutat de Mallorca: Moll, 1992.
 Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna, 1996.
 Badia, D., Vilà, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
 Bigas, M.; Camps, A.; Milian, M. *Jocs de llenguatge. Jocs d'expressió (2)*. Barcelona: Teide, 1985.
 Sunyol, V. *Màquines per a escriure*. Vic: Eumo Editorial, 1992.

Publicacions periòdiques

Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura
 COM ensenyar català als adults
 Escola Catalana
 Guix
 Llengua i ús
 Pratiques
 Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura

Educació Artística i la seva Didàctica
Expressions Artístiques: Musical, Plàstica i Audiovisual

PROFESSORS: Josep VERNIS i BURËS
Miquel PÉREZ i MAS
Arnau VERNIS i LLAMBIAS

Anual. 13,5 crèdits

OBJECTIUS:

- Donar a conèixer les tècniques, els codis i els procediments que permetin a l'estudiant dur a terme una educació a l'aula a través de les expressions musicals, plàstiques i audiovisuals.
- Formar els estudiants per tal que rebin, processin i utilitzin correctament els missatges artístics perquè siguin assumits i duts a la pràctica amb llibertat, d'una manera intel·ligent i crítica.

CONTINGUTS:

Bloc 1 - MÚSICA:

1. Coneixements per a la pràctica dels elements bàsics del llenguatge musical. Implicacions didàctiques.

Repertori:

1.1 Signes generals i llur significat.

1.2 Aspectes rítmics.

1.3 Aspectes mètrics.

1.4 Aspectes melòdics.

1.5 Coneixement a través del cant en comú d'un repertori de cançons, tradicionals catalanes i d'altres, prou significatiu des del punt de vista cultural i també tenint present la futura professió dels estudiants. Comentari i situació puntual de cada cançó. Educació de la veu: principis bàsics.

2. Música, cultura i societat:

2.1 Presència de la música en la societat.

2.1.1 Nocions de caire teòric:

Quina presència té la música en el nostre entron. Quina funcionalitat se li atribueix. Quin tractament se li dona. Quina importància se li reconeix en la vida sobretot cultural de la nostra societat. Quina missió de li confia, individualment i socialment, segons els pobles i les cultures.

2.1.2 Pràctica:

a) Aportar experiències observades directament, viscudes, referenciades, sobre qualsevol manifestació de caràcter musical en la societat actual.

b) Posada en comú: presentació, ordenació i aclariments sobre el material aportat.

3. Música: Projecció didacticopedagògica:

3.1 Repàs esquemàtic dels valors pedagògics i didàctics de la música:

3.1.1 Nocions de caire teòric:

1) Facultats psíquiques i físiques principals de la persona que la música sol activar coordinadament des del moment de la seva creació fins a la seva darrera manifestació. Reflexió particular sobre la contribució de la música en el desenvolupament harmònic de totes les facultats en l'educand.

a) Àrea psíquica: creació; conceptes; lògica; sensacions; emocions.

b) Àrea corporal: els sentits; la veu; el silenci i el so físics; la motricitat i l'eurítmia; el domini i la llibertat corporals.

c) Àrea social: l'expressivitat; la convivència; la comunicació; la compenetració; la comprensió; la participació; la cooperació.

- 2) Repàs general i puntual de detalls significatius de la incidència de les cançons en l'educació global de la persona i la comunitat.

3.2.2 Pràctica:

Anàlisi de cançons que tenen com a centre d'interès la infantesa, sota el punt de vista dels seus valors pedagògics i didàctics.

Bloc 2 - PLÀSTICA:

1. Estructuració de la plàstica com a llenguatge:

- 1.1 Elements bàsics: l'espai i el pla.
- 1.2 L'espai com un tot i el pla com un límit de l'espai.
- 1.3 Límits d'espai.
- 1.4 Plans horitzontal, inclinat i vertical.

2. El punt:

- 2.1 El punt com a element gràfic mínim.
- 2.2 El punt en l'espai.
- 2.3 El punt sobre el pla.
- 2.4 Capacitat expressiva del punt.
- 2.5 Experimentació del punt sobre diferents suports, amb materials diversos i utilització de diferents eines de treball.

3. La línia:

- 3.1 Estudi de la línia com a dinàmica del punt.
- 3.2 La línia en l'espai.
- 3.3 La línia sobre el pla.
- 3.4 Capacitat expressiva de la línia: en ella mateixa o en funció del que representa.
- 3.5 Divisió dels límits de l'espai.
- 3.6 Línies tancades.
- 3.7 Lectura de formes (contorn, entorn).

4. El color:

- 4.1 Descomposició de la llum: prisma òptic.
- 4.2 Color matèria (pigmentació).
- 4.3 Colors primaris.
- 4.4 Gammes cromàtiques.
- 4.5 Comportament dels colors.
- 4.6 Exercicis de gradació del color (valors).
- 4.7 Colors càlids i colors freds.
- 4.8 Exercicis d'aplicació del color: gammes, valors i transparències.

5. Composició:

- 5.1 Entendre la composició com a ordenació subjectiva d'elements gràfics: punts-línies-formes-espais.
- 5.2 Simetries o asimetries.
- 5.3 Estructures de la composició: composicions geomètriques, orgàniques i mixtes.
- 5.4 Composició de línies que divideixen el límit de l'espai.
- 5.5 Composició de formes tancades

6. La matèria:

- 6.1 Possibilitats expressives de la matèria.
- 6.2 Textures.
- 6.3 Texturació de la matèria per a la seva manipulació.
- 6.4 Composició de textures.

7. El volum:

- 7.1 Volums en l'espai.
- 7.2 Incidència de la llum.
- 7.3 El buit com a volum interior.
- 8. Proporcions:
 - 8.1 Dimensió.
 - 8.2 Relació en les dimensions.
 - 8.3 Mòdul.
 - 8.4 Modulació de l'espai, modulació del pla.
 - 8.5 La figura humana.
- 9. Perspectiva:
 - 9.1 Concepte de distància en profunditat.
 - 9.2 Exercicis de perspectiva per proporció, situació a diferents plans.
 - 9.3 Exercicis de perspectiva en base a les línies de fuga.
 - 9.4 Exercicis de perspectiva per mitjà del color (sensació de profunditat).

Bloc 3 - AUDIOVISUAL:

- 1. Introducció:
 - 1.1 Concepte d'imatge i comunicació.
 - 1.2 Realitat i representació.
- 2. Tecnologia dels mitjans audiovisuals:
 - 2.1 La imatge fotogràfica.
 - 2.2 La representació del moviment: el cinema.
 - 2.3 La instantaneïtat teledifusiva.
 - 2.4 L'enregistrament electrònic: el vídeo.
 - 2.5 La imatge numèrica.
- 3. El llenguatge audiovisual:
 - 3.1 El llenguatge cinematogràfic.
 - 3.2 La narració audiovisual.
 - 3.3 El "dialecte" televisiu.
 - 3.4 L'escriptura audiovisual: el guió.
- 4. Estructura de la producció audiovisual:
 - 4.1 La producció cinematogràfica i videogràfica.
 - 4.2 La producció televisiva.
- 5. Lectura de la imatge:
 - 5.1 Anàlisi de la imatge fixa.
 - 5.2 Propostes metodològiques per a l'anàlisi del film
 - 5.3 Propostes metodològiques per a l'anàlisi de la imatge publicitària.
- 6. Explotació i didàctica dels recursos audiovisuals:
 - 6.1 El potencial educatiu de la fotografia.
 - 6.2 Didàctica de la imatge en moviment.
 - 6.3 El vídeo a l'escola: eina d'aprenentatge i socialització.
 - 6.4 El vídeo didàctic: característiques.
 - 6.5 Televisió i educació.

AVALUACIÓ:

Contínua a través de l'assistència activa i interessada i de la demostració dels coneixements especificats. A més, s'hauran de realitzar exercicis específics per a cada un dels blocs que figuren en el programa. La nota final serà la mitjana de totes les notes obtingudes a partir de l'aprovació dels exercicis de cada bloc.

El Bloc 1 constarà d'una prova escrita sobre la música en la societat i la cultura, i una prova sobre la pràctica musical. El Bloc 2 s'avaluarà a partir de la presentació de les propostes i dels exercicis gràfics corresponents. El Bloc 3 constarà d'un treball i d'una prova final.

BIBLIOGRAFIA:

Bloc 1. Música:

- Blacking, J., *Fins a quin punt l'home és music?*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
Busqué, M., *Violet Sant Pere i Violet Sant Pau*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1981.
Busqué, M.; Pujol, A., *Ximic*. Berga: Amalgama, 1996.
De Candé, R., *Diccionari de la Música*. Barcelona: Ed. 62, 1967.
Maideu, J., *Assaig. Cançons i exercicis*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
Maideu, J., *Llibre de cançons. Crestomatia de cançons tradicionals catalanes*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
Willems, E., *El valor humano de la educación musical*. Barcelona-Buenos Aires: Paidós, 1981.

Bloc 2. Plàstica:

- Argan, G.C., *El arte moderno*. Madrid: Akal, 1991.
Dondis, D.A., *La sintaxis de la imagen*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Fabris, G., *Color (proyecto y estética en las artes gráficas)*. Madrid: Ediciones Don Bosco, 1979.
Maltese, C., *Las técnicas artísticas*. Madrid: Cátedra, 1980.
Munari, B., *Diseño y comunicación visual*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Panofsky, E., *Estudios sobre iconología*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.
Pedrola, A., *Materials-procediments i tècniques pictòriques*. Barcelona: Barcanova, 1990.
Rudolf, A., *Arte y percepción visual*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.

Bloc 3. Audiovisual:

- Aparici, R; Garcia, A.; Valdívia, M., *La imagen*. Madrid: UNED, 1992.
Ferrés, J., *Televisión y educación*. Barcelona: Paidós, 1996.
Ferrés, J.; Batolomé, A.R., *El vídeo, enseñar vídeo, enseñar con el vídeo*. Barcelona: Gustavo Gili, 1991.
Fontcuberta, J., *Fotografía: conceptos y procedimientos*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Gubern, R., *La mirada opulenta. Exploración de la iconosfera contemporánea*, 2a ed. Barcelona: Gustavo Gili, 1992.
Martínez Abadía, J., *Introducción a la tecnología audiovisual. Televisión, vídeo, radio*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1992.
Pérez, M., *Diccionari dels mitjans audiovisuals*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
Roda, F., Beltran, R., *Información y comunicación, los medios y su aplicación didáctica*. Barcelona: Gustavo Gili, 1998.
Romaguera, J., et al., *El cinema a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
Soler, L., *La televisión, una metodología para su aprendizaje*. Barcelona: Gustavo Gili, 1988.

Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació

PROFESSORAT: Dolors ANTON i SOLÀ
Marta MARIMON i MARTÍ
Joan VANCELLS i FLOTATS

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura troncal Fonaments Informàtics i Audiovisuals desplega en el marc del pla d'estudis de la formació de mestre un conjunt d'actuacions de formació en informàtica educativa amb la finalitat de:

1. Prendre consciència de l'impacte social de les noves tecnologies de la informació i de la comunicació en la societat actual i especialment en l'àmbit educatiu.
2. Familiaritzar-se amb els equipaments informàtics i adquirir destreses en la utilització dels diversos tipus de programes informàtics (processament de textos, bases de dades, full de càlcul).
3. Conèixer els recursos telemàtics i les seves aportacions a la cerca d'informació i a la comunicació.
4. Conèixer les principals propostes educatives institucionals a Catalunya per a la integració de la tecnologia de la informació i de la comunicació a l'escola i analitzar-ne els diversos àmbits d'utilització.
5. Potenciar la capacitat dels estudiants d'integrar curricularment la tecnologia de la informació i de la comunicació, a partir de la seva consideració com a eix transversal.
6. Dissenyar activitats d'aprenentatge en les quals s'utilitzin noves tecnologies.
7. Potenciar la innovació educativa i professional.

CONTINGUTS:

1. La Tecnologia de la Informació i de la Comunicació a la societat:
 - 1.1 Impacte de la TIC a la societat actual.
 - 1.2 Nocions bàsiques: maquinari i programari.
 - 1.3 Principals eines per a l'alfabetització informàtica:
 - 1.3.1 El processador de textos.
 - 1.3.2 El full de càlcul.
 - 1.3.3 La base de dades.
 - 1.3.4 L'editor gràfic.
 - 1.3.5 La telemàtica.
2. La Tecnologia de la Informació a l'educació:
 - 2.1 Propostes educatives institucionals a Catalunya per a la integració de la TI a l'escola.
 - 2.1.1 Marc normatiu i repercussions curriculars.
 - 2.1.2 Projectes desenvolupats.
 - 2.2 La TI al centre: àmbits d'utilització.
 - 2.2.1 Com a recurs administratiu.
 - 2.2.2 Dins del procés d'ensenyament i aprenentatge:
 - a) Com a objecte d'estudi.
 - b) Com a recurs per a l'aprenentatge:
 - c) Repercussions en els projectes de centre.
 - 2.3 La TI a l'aula:
 - 2.3.1 Característiques principals dels entorns d'aprenentatge amb ordinador.
 - 2.3.2 Possibilitats educatives dels programes informàtics a les diferents àrees curriculars.
 - 2.3.3 L'ordinador al servei de l'educació especial.

2.3.4 Creació d'un entorn d'aprenentatge amb ordinador.

2.4 La formació del professorat en la TI: formació inicial i permanent.

AVALUACIÓ:

Per avaluar l'assignatura es tindrà en compte el treball continuat de l'estudiant al llarg de tot el quadrimestre.

- En primer lloc es valoraran les activitats fetes a classe de cadascun dels blocs de continguts treballats sobre eines informàtiques amb les ponderacions següents: Windows (5%), Word (10%), Access (10%), Excel (10%), Clic (10%).
- En segon lloc, es valorarà la participació activa de l'estudiant en un debat virtual en el qual es reflexionarà sobre el paper de les TIC a la societat. Aquesta participació tindrà un pes del 15% sobre la qualificació final.
- Per últim, s'haurà de desenvolupar i defensar un projecte global d'aplicació de les TIC a l'educació utilitzant les eines informàtiques treballades des de l'assignatura. Aquest projecte tindrà un pes del 40% sobre la qualificació final i serà de caràcter individual i obligatori.

BIBLIOGRAFIA:

- Monogràfic: «Nuevas Tecnologías y Educación Especial». *Comunicación y Pedagogía*, 1998, núm. 150.
- Monogràfic: «L'escola i la societat de la informació». *Barcelona Educació*, 1998, núm. 7, p.19-38.
- Bartolomé, Antonio R. «Los ordenadores en la enseñanza están cambiando». *Aula de Innovación Educativa*, 1995, núm. 40-41, p. 5-9.
- Bornas, Xavier i altres «Noves tecnologies i atenció a la diversitat». *Suports*, 1998, vol. 2, núm. 2, p. 4-12.
- Cebrián, Juan Luís. «La societat de la informació i el coneixement. Els reptes de l'educació». *Barcelona Educació*, 1999, núm. 4, p- 12-13.
- Dalmau, Saül. «L'ús dels mitjans informàtics a l'escola primària». *Barcelona Educació*, 1998, núm. 7, p. 28-31.
- Ferrés, Joan.; MARQUÈS, Pere. (coords.) *Comunicación educativa y nuevas tecnologías*. Barcelona: Praxis, 1996.
- Gallego, Domingo J.; ALONSO, Catalina M.; CANTÓN, Isabel. (coords.) *Integración curricular de los recursos tecnológicos*. Barcelona: Oikos-Tau, 1996.
- Grané, M. «¿Informática infantil? ¿Por qué un ordenador en infantil?». *Aula de Innovación Educativa*, 1998, núm. 67, p. 9-12.
- Martí, Eduardo. *Aprender con ordenadores en la escuela*. Barcelona: ICE-Universitat de Barcelona/Horsori, 1992.
- Moral, José Manuel; et al. «Sistemas Multimedia en la Enseñanza». *Aula de Innovación Educativa*, 1995, núm. 40-41, p. 19-23.
- Moreno, Montserrat. «Manuel Castells. Retos educativos en la era de la información». *Cuadernos de Pedagogía*, 1998, núm. 271, p. 81-85.
- Navarro, Eulàlia. «Análisis de productos multimedia educativos». *Comunicación y Pedagogía*, 1999, núm. 157, p. 36-39.
- Poole, Bernard, J. *Tecnología Educativa*. Madrid: McGraw Hill, 1999.
- Quintana, Jordi. «La dulce tecnología». *Novática*, 1995, núm. 117, p. 3-5.
- Quintana, Jordi. «Multimèdia: què i per a què», *Guix*, 1997, núm. 233, p. 5-8.
- San José, Carlos. (coord.) *Tecnologías de la información en la educación*. Madrid: Anaya Multimedia, 1998.
- Sancho, J.M. (coord.) *Para una tecnología educativa*. Barcelona, Horsori, 1994.
- Squires, David; Mcdougall, Anne. *Cómo elegir y utilizar software educativo*. Madrid: Morata, 1997.

WEBS RECOMANADES:

Programa d'Informàtica Educativa (PIE): <http://www.xtec.es>

Ministerio de Educación y Cultura, Programa de Nuevas Tecnologías de la Información y de la Comunicación (PNTIC): <http://www.pntic.see.mec.es>
Ajuntament de Barcelona. Institut d'Educació (IMEB): <http://www.bcn.es/IMEB>
Unesco: <http://www.unesco.org>
Pangea, Rosa Sensat: <http://www.pangea.org>
Revista Mitjans: <http://www.bcn.es/tjussana/mitjans>
Intercambiar información y experiencias en educación especial:
<http://guindo.pntic.mec.es/~gherrero/nec.htm>
Aula Virtual - Recursos Educativos para Maestros y Profesores: <http://www.nalejandria.com/>
Redinet, sistema documental automatitzat centrat en la informació educativa: <http://www.mec.es/redinet/>
Base de dades de recursos educatius: <http://www.telar.org/sala4.htm>
Hiperespiral. Tecnologies i Educació: <http://www.pangea.org/org/espinal/>

Matemàtiques i la seva Didàctica

PROFESSORS: Àngel ALSINA i PASTELLS
Pau CASAÑAS i XURIACHS

Quadrimestral. 4,5 crèdits

OBJECTIUS:

- 1.- Aconseguir de l'estudiant un coneixement del disseny curricular de Matemàtiques d'Educació Infantil i de Primària i, al mateix temps, un domini dels continguts bàsics que la integren.
- 2.- Aprofundir en el significat actual de l'educació matemàtica i en alguna línia d'innovació en aquest sentit.
- 3.- Contemplar les nocions bàsiques de didàctica de les Matemàtiques en relació amb la pròpia especialitat.

CONTINGUTS:

- 1.- L'educació matemàtica
 - 1.1. Aspectes definitoris de l'aprenentatge de les Matemàtiques.
 - 1.2. El seu paper en l'educació dels nens i nenes de 2 a 12 anys.
 - 1.3. Estructura i característiques del disseny curricular a Educació Infantil i Primària.
 - 1.4. Criteris metodològics generals i criteris segons les edats.
 - 1.5. La Matemàtica i l'atenció a la diversitat.
- 2.- La Lògica a l'escola
 - 2.1. Diferents tipus d'activitats, amb material i amb simbologia escrita. Exercicis directes i inversos.
 - 2.2. Les relacions. Tipus de relacions i treball segons edats.
 - 2.3. Les agrupacions. Jocs «del sí i del no» amb una i amb dues qualitats.
 - 2.4. Les transformacions o canvis de qualitats.
 - 2.5. Paral·lelisme entre els exercicis de lògica amb qualitats i altres de similars amb quantitats.
- 3.- Nombres i operacions
 - 3.1. Gènesi del concepte de nombre en els nens.
 - 3.2. Relacions entre nombres.
 - 3.3. Tres aspectes en la didàctica de les operacions: lògic, funcional i tècnic. Iniciació a les operacions de suma i de resta.
 - 3.4. La base decimal de numeració. Lectura i escriptura de números. Valor posicional de les xifres.
 - 3.5. Material manipulable, càlcul mental i ús de la calculadora.
 - 3.6. Ampliació del camp de coneixement dels nombres. Procés a seguir per part dels alumnes.
 - 3.7. Operacions de multiplicar i dividir. Introducció dels nombres fraccionaris.
 - 3.8. Nombres decimals. La seva naturalesa. Operacions amb decimals.
 - 3.9. Quadrats, cubs i noció d'arrel quadrada. Potències en general.
 - 3.10. Múltiples i divisors.
- 4.- Problemes
 - 4.1. Què entenem per situacions problemàtiques.
 - 4.2. Tipologies de problemes.
 - 4.3. Continguts procedimentals que es treballen en els problemes
 - 4.4. Trets comuns entre jocs i problemes.
- 5.- Geometria
 - 5.1. El paper de la Geometria en el coneixement de l'espai. Aspectes que es treballen.

- 5.2. Procés dels nens i nenes en l'aprenentatge de la Geometria, segons edats.
 - 5.3. Diferents tipus de propietats geomètriques: topològiques, projectives i mètriques
 - 5.4. Relacions de posició per criteris topològics, de direcció i de coordenades.
 - 5.5. Estudi i classificacions de figures i cossos geomètrics.
 - 5.6. Iniciació a les transformacions geomètriques i la seva aplicació a l'estudi de figures i cossos.
- 6.-Magnitud i Mesura
- 6.1. Diferents etapes en l'aprenentatge de les mesures.
 - 6.2. La mesura com a pràctica. Noció d'unitat. Diferents unitats emprades.
 - 6.3. Ús dels instruments de mesura.
 - 6.4. Diferents magnituds de les quals es treballa la mesura a l'escola.
- 7.- Estadística i Probabilitat.
- 7.1. Diferents passos en la pràctica de l'estadística a l'escola: recollida de dades; anàlisi i interpretació de les dades; representació per gràfics (diversos tipus).
 - 7.2. Introducció dels paràmetres estadístics elementals.
 - 7.3. Alguns experiments aleatoris. Noció d'atzar.

METODOLOGIA:

La matèria s'agrupa en diversos blocs temàtics que es contemplaran seqüencialment durant el quadrimestre corresponent. Cada bloc es treballarà en tres fases:

- Aprofundiment teòric de la matèria.
- Anàlisi de procediments, conceptes i actituds que cal treballar a l'escola amb els nens i nenes, així com dels objectius a aconseguir.
- Orientacions didàctiques per als futurs mestres.

Es combinaran les exposicions del professor, amb la preparació d'activitats d'aula per part dels estudiants, la posada en comú de recerques i programacions elaborades individualment o en petits grups, i altres activitats pràctiques que el professor pugui organitzar.

AVALUACIÓ:

1. Es farà una prova parcial que servirà per a alliberar matèria i per configurar la nota final, i una prova final.
2. Es farà un treball que comptarà per a la qualificació final.
3. El treball serà majoritàriament realitzat a la classe i en horari de classe.
4. L'assistència a classe comptarà també en l'avaluació final.
5. La participació a alguna activitat didàctica que pugui sorgir durant el curs també comptarà en l'avaluació.

BIBLIOGRAFIA:

Llibres

- Alsina, C. i altres. *Ensenyar matemàtiques*. Barcelona: Graó, 1995
- Autors diversos. *Actes I Jornades de Didàctica de les Matemàtiques de la Universitat de Vic*. Vic: Facultat d'Educació, 2000.
- Baroody, A.J. *El pensamiento matemático de los niños*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1988.
- Bermejo, V. *El niño y la aritmética*. Barcelona: Paidós, 1990.
- Bolt, B. *Actividades matemáticas*. Barcelona: Labor, 1988.
- Canals, M.A. *El càlcul mental i la calculadora*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Canals, M.A. *Per una didàctica de la matemàtica a l'escola. I. Parvulari*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Canals, M.A. *Viure les matemàtiques de 3 a 6 anys*. Barcelona: Rosa Sensat, 2000.
- Cascallana, M.T. *Iniciación a la matemática. Materiales y recursos*. Madrid: Santillana, 1988.
- Castelnuovo, E. *La geometria*. Barcelona: Ketres, 1981.

- Castro, E. i Rico, L. *Números y operaciones. Fundamentos para una aritmética escolar*. Madrid: Síntesis, 1987.
- Codina, R., Enfedaque, J.; Mumburú, P. i Segarra, L. *Fer matemàtiques*. Vic: Eumo Editorial /Publicacions de la UB / Publicacions de la UAB, 1992.
- Corbalán, F. *La matemática aplicada a la vida cotidiana*. Barcelona: Graó, 1995.
- Dienes, Z.P. *La lógica y los juegos lógicos*. Barcelona: Teide, 1972
- Esteve, E. et al. *Més de 7 materials per a l'aprenentatge de la matemàtica*. Barcelona: Rosa Sensat, 1988.
- Fisher, R. i Vince, A. *Investigando las matemáticas*. Madrid: Akal, 1990.
- Freinet, C. i Beaugrand, M. *L'ensenyament del càlcul*. Barcelona: Laia, 1977.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Curriculum. Educació Primària*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1990.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Curriculum. Educació Infantil*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1992.
- Giménez, J. i Gironde, L. *El càlcul a l'escola*. Barcelona: Graó, 1990.
- Gofi, J.M. *El currículum de matemàtiques en los inicios del siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2000.
- Gorgorió, N. *Matemáticas y educación. Retos y cambios desde una perspectiva internacional*. Barcelona: Graó, 2000.
- Kamii, C. *El número en la educación preescolar*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1984.
- Kamii, C. *El niño reinventa la aritmética I*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1982.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética II*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1992.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética III*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1995.
- Piaget J. i Szeminska. *Génesis del número en el niño*. Buenos Aires: Guadalupe, 1982
- Piaget; j. i Inhelder, B. *El desarrollo de las cantidades en el niño*. Barcelona: Nova Terra, 1971.

Revistes

- *Biaix, revista de la Federació d'Entitats per a l'Ensenyament de les Matemàtiques a Catalunya*, 1992.
- *L'Escaire: revista de didàctica de les Matemàtiques*. Barcelona: Departament de Matemàtiques i Estadística de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Barcelona, 1979.
- *Suma: revista sobre la enseñanza y aprendizaje de las matemáticas*. Granada: Federación Española de Sociedades de Profesores de Matemáticas, 1988.
- *Uno: revista de didáctica de las matemáticas*. Barcelona: Graó Educación, 1994.

WEBS RECOMANADES:

- <http://www.educ.ar/>
- <http://www.mathsnet.net/dynamic/cindy/index.html>
- <http://www.standars.nctm.org/>
- <http://www.pisa.oecd.org/>
- <http://platea.pntic.mec.es/~aperez4/index.html>

Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural

PROFESSORS: Josep CASANOVAS I PRAT
Jordi MARTÍ FEIXAS
Jacint TORRENTS i BUXÓ

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura proposa tractar el medi de manera interdisciplinària, tractant alguns dels principals elements temporals, espacials, materials, biològics i humans que formen part del medi. Es tracta que l'estudiant assolixi un domini ampli sobre els principals aspectes que formen part del medi, d'una banda perquè tingui un bon domini dels temes que es tracten a l'escola en les àrees de socials i naturals, i d'altra banda perquè assolixi un coneixement cultural suficient per poder desenvolupar la professió de mestre. Els temes a tractar s'exemplifiquen en l'àmbit català, perquè és el medi més proper als estudiants, però tenint en compte que forma part d'un conjunt més ampli.

CONTINGUTS

1. El coneixement del medi.
 - 1.1. El medi com a sistema.
 - 1.2. La ciència en l'estudi del medi.
 - 1.3. El coneixement del medi a l'escola.
2. L'espai i temps.
 - 2.1. La construcció social de l'espai i el temps.
 - 2.2. Unitats de mesura del temps
 - 2.3. El temps històric i social.
 - 2.4. La percepció de l'espai.
 - 2.5. La representació cartogràfica.
3. Matèria i Vida.
 - 3.1. Origen i organització de l'Univers.
 - 3.2. La Terra.
 - 3.3. Materials i energia.
 - 3.4. Sistemes vius.
4. Societat i Cultura.
 - 4.1. Evolució humana i tecnologia.
 - 4.2. La població.
 - 4.3. Les activitats humanes.
 - 4.4. L'organització política.

METODOLOGIA:

L'assignatura es basarà en treballar el programa a partir de les explicacions del professor i la participació dels estudiants en diverses activitats didàctiques a l'aula. També es faran dues sortides fora de l'aula. Caldrà realitzar lectures obligatòries i altres activitats.

AVALUACIÓ:

Una prova escrita (50%). Dues activitats d'avaluació sobre els diferents apartats del temari (20%). Un treball de curs en grup (20%). Les activitats de classe (10%).

BIBLIOGRAFIA:

- Anguita, F. *Origen e historia de la Tierra*. Madrid: Rueda, 1988.
- Benejam, P.; Pagès, J. (coord.) *Enseñar y aprender ciencias sociales, geografía e historia en la educación secundaria*. Barcelona: ICE-UB/Horsori, 1998.
- Biosfera*. Vol 1 a 11. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. 1993-1998.
- Bolós, M. de (dir.) *Manual de ciencia del paisaje*. Barcelona: Masson, 1992.
- Calaf, R. *Didáctica de las ciencias sociales didáctica de la historia*. Vilassar: Oikos-tau, 1994.
- Calaf, R i altres *Aprender a enseñar geografía*. Vilassar: Oikos-tau, 1997.
- Carreras, C. *Geografía humana*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 1998.
- Cavalli-Sforza, L.G. *Qui som. Història de la diversitat humana*. Barcelona: ICEM. 1994.
- Claxton, G. *Educar mentes curiosas. El reto de la ciencia en la escuela*. Madrid: Visor, 1994.
- Cloud, P. *El cosmos, la Tierra y el hombre: Breve historia del Universo*. Madrid: Alianza, 1981.
- Coneixement del medi natural. Actualització científica*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Coneixement del medi natural. Propostes didàctiques*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Ferreres, E.; Llorens, J. *Història de Catalunya*. Barcelona: Grup Promotor, 1989.
- Folch, R. *La vegetació dels Països Catalans*. Barcelona: Ketres. 1981.
- García Ruiz, A.L. (coord) *Didáctica de las ciencias sociales en la educación primaria*. Sevilla: Algaida Editores, 1993.
- Harlen, W. *Enseñanza y aprendizaje de las ciencias*. Madrid: Morata. 1998.
- Hernández, F.X. *Història de Catalunya. Història i memòria*. Barcelona: Pòrtic, 1998.
- Història Natural dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. 1986-1992.
- Lacoste, Y.; Ghirardi, R. *Geografía general física y humana*. Vilassar: Oikos-tau, 1983.
- Lovelock, J. *Las edades de Gaia. Una biografía de nuestro planeta vivo*. Tusquets. 1995
- Panareda, J.M. *Resum de geografía física de Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1996.
- Panareda, J.M. *Resum de geografía humana de Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1997.
- Reeves, H. i altres. *La història més bella del món*. Barcelona: Edicions 62, 1997.
- Symposium de didáctica de las ciencias sociales*. 10è. Logroño: Universidad de la Rioja, 1999.
- Trepat, C.A. *Procedimientos en historia. Un punto de vista didáctico*. Barcelona: Graó, 1995.
- Trepat, C.A.; Comes, P. *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Barcelona: Graó, 1998.
- Trilló, T. *Didáctica de les ciències naturals*. Biologia. Barcelona: Edicions UB, 1999.

Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació

PROFESSORS: Eulàlia COLLELLDEMONT PUJADAS
Joan SOLER MATA

Quadrimestral; 6 crèdits.

OBJECTIUS:

A través de l'assignatura Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació es pretén formar els estudiants de Mestre en el coneixement dels corrents educatius més rellevants que han sorgit al llarg de l'època contemporània, així com en l'aplicació que han tingut fins als nostres dies a través de les institucions educatives i els seus agents.

CONTINGUTS:

Bloc I: Aproximació a l'educació.

1. Concepte d'educació.
 - 1.1. Educació, socialització, educabilitat, ensenyament-aprenentatge.
 - 1.2. Àmbits educatius.
2. L'estudi de l'educació.
 - 2.1. La pedagogia i les ciències de l'educació.
 - 2.1. Panoràmica sobre l'evolució de la pedagogia contemporània

Bloc II: Les institucions educatives, ahir i avui.

3. La institució escolar.
 - 3.1. El desenvolupament dels sistemes educatius.
 - 3.2. La construcció social de l'espai i el temps escolars.
 - 3.3. Evolució de les metodologies: de la transmissió a la construcció del coneixement.
4. Els subjectes de l'educació.
 - 4.1. La infància a l'època contemporània: evolució i situació actual
 - 4.2. La funció i la formació dels mestres.
 - 4.3. El paper de la comunitat educativa.
5. La construcció del coneixement escolar.
 - 5.1. L'educació intel·lectual: de les propostes de l'empirisme a l'actualitat
 - 5.2. L'educació ètica: de Kant als nous plantejaments ètics
 - 5.3. L'educació estètica: de Schiller a les noves propostes d'expressió estètica
 - 5.4. L'educació física: del naturalisme a l'educació corporal
6. L'educació fora de l'escola.
 - 6.1. L'educació no formal. L'educació en el lleure.
 - 6.2. La família i els altres agents de socialització.
 - 6.3. La ciutat educativa.

METODOLOGIA I PLA DE TREBALL:

a) Sessions de treball:

Les sessions constaran d'explicacions per part del professor, lectura i comentari d'articles, textos i altres documents, projecció de vídeos i diapositives, treballs en petits grups, debats col·lectius i exposicions de treballs per part dels estudiants. Segons el desenvolupament de l'assignatura i del curs, hi haurà alguna conferència o altres activitats complementàries. És imprescindible l'assistència a classe per a seguir correctament el desenvolupament del programa de l'assignatura.

- b) Treball individual:
Lectura i comentari individual d'un llibre a escollir entre els que es proposen a la bibliografia com a llibres de lectura. A l'inici del curs es donaran orientacions per a la realització del comentari.
- c) Comentaris de text i activitats de classe:
Durant el quadrimestre es realitzaran activitats orals i escrites i comentaris de text que seran avaluats de forma individual. Al final del quadrimestre es realitzarà un comentari de text que serà avaluat de manera independent.
- d) Horari de tutories i consulta:
És una part important de les activitats de l'assignatura i l'estudiant hauria d'assistir-hi sempre que ho necessiti. Es recomana mantenir almenys una entrevista o consulta per a cada un dels dos treballs de curs: manca de bibliografia, dubtes sobre el guió o l'estructura del treball, ...

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura serà la ponderació dels següents aspectes:

-Activitats de classe	3
-Treball a partir de la lectura d'un llibre	4
-Comentari de text (final del quadrimestre)	3
Total	10

La suma només es farà quan els tres apartats estiguin superats satisfactòriament. En cas contrari, l'estudiant s'haurà de presentar a la segona convocatòria.

BIBLIOGRAFIA:

a) Llibres de lectura:

- Dewey, J. *Democràcia i escola*. Vic: Eumo, 1995.
- Ferrer i Guàrdia, F. *L'escola moderna*. Vic: Eumo, 1990.
- Ferrière, A. *L'autonomia dels escolars*. Vic: Eumo, 1997.
- Freinet, C. *Per l'escola del poble*. Vic: Eumo, 1995.
- Freire, P. *L'educació com a pràctica de la llibertat*. Vic: Eumo, 1987.
- Kant, I. *Sobre Pedagogia*. Vic: Eumo, 1991.
- Korczak, J. *Com estimar l'infant*. Vic: Eumo, 1999.
- Locke, J. *Pensaments sobre l'educació*. Vic: Eumo, 1991.
- Makarenko, A. *Poema pedagògic*. Madrid: Akal, 1985.
- Meirieu, Ph. *Frankenstein educador*. Barcelona: Laertes, 1998.
- Montessori, M. *La descoberta de l'infant*. Vic: Eumo, 1987.
- Neill, A.S. *Summerhill*. Vic: Eumo, 1986.
- Postman, N. *Fi de l'educació*. Vic: Eumo, 1999.
- Reimer, E. *La escuela ha muerto*. Barcelona: Guadarrama, 1981.
- Trilla, J. *Aprender, lo que se dice aprender... Una teoria alfabètica de la educació*. Barcelona: Octaedro, 1998.
- Xirau, J. *Pedagogia i vida*. Vic: Eumo, 1986.
- Alumnes de l'escola de Barbiana. *Carta a una mestra*. Vic: Eumo, 1998.

b) Llibres de consulta:

- Avanzini, G. *La pedagogia del siglo XX*. Madrid: Narcea, 1987.
- Borrás, J.M. (dir). *Historia de la infancia en la España contemporánea (1834-1936)*. Madrid: Min. Trabajo y Asuntos sociales, 1996.
- Bowen, J. *Historia de la Educación Occidental*. 3 volums. Barcelona: Herder, 1985.
- Capitán Díaz, A. *Historia del pensamiento pedagógico en Europa*. 2 volums. Madrid: Dykinson, 1984/1986.

- Carreño, M. ed.) *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Castells, M. *La era de la información*. 3 vols. Madrid: Alianza, 1996.
- Colom, A.J.; Mèlich, J.C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós, 1995.
- Colom, A.J. i altres. *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel, 1997.
- De Puellas, M. *Educación e ideología en la España contemporánea*. Madrid: Tecnos, 1999.
- Delgado, B. (dir.). *Historia de la Educación en España y América*. 3 vols. Madrid: SM, 1992/1994.
- Dávila, P. *La honrada medianta. Génesis y formación del magisterio español*. Barcelona: PPU, 1994.
- Delgado, B. *Historia de la infancia*. Barcelona: Ariel, 1998
- Delors, J. (dir.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.
- Echeverría, J. *Los señores del aire: Telépolis y el tercer entorno*. Barcelona: Destino, 1999.
- Fullat, O. *Filosofía de la educación*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Houssaye, J. (dir.). *Quinze pedagogs: la seva influència, avui*. Barcelona: UOC/Proa, 1995.
- Juif, P.; Legrand, L. *Grandes orientaciones de la pedagogía contemporánea*. Madrid: Narcea, 1988.
- Lévy, P. *La cibercultura, el segon diluvi?* Barcelona: Proa/ Universitat Oberta de Catalunya, 1998.
- Lozano, C. *La educación en los siglos XIX y XX*. Madrid: Síntesis, 1994.
- Meirieu, Ph. *La escuela, modo de empleo. De los "métodos activos" a la pedagogía diferenciada*. Barcelona: Octaedro, 1997.
- Navarro, R. *La escuela y el maestro en la España contemporánea (1810-1939)*. Barcelona: Textos Universitarios "Sant Jordi", 1998.
- Puig, J.M. *Teoría de la educación*. Barcelona: PPU, 1986.
- Santolaria, F. *Marginación y educación. Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Trilla, J. *Ensayos sobre la escuela*. Barcelona: Laertes, 1985.
- Trilla, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Planeta, 1985.
- Trilla, J. *Otras educaciones*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Trilla, J. (coord.) *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2001.
- VVAA. *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: Cuadernos de Pedagogía, 2000
- Viñao, A. *Innovación pedagógica y racionalidad científica*. Madrid: Akal, 1990.
- Viñao, A. *Tiempos escolares, tiempos sociales*. Barcelona: Ariel, 1998.

Assignatures obligatòries de segon curs (Pla 2000)

Pràctiques I

PROFESSORS TUTOR: Tots els professors de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Provi DAUFÍ i MORESO

Anual. 15 crèdits.

Les pràctiques en el segon any del currículum de Mestre estan concebudes fonamentalment per a aprofundir en el coneixement de la institució del centre escolar, per a analitzar la dinàmica del grup-classe al si de l'aula i per exercitar-se en la confecció de propostes curriculars.

TEMPORALITZACIÓ:

Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu, matí i tarda, els mesos de gener i febrer.

ACTIVITATS:

Durant les pràctiques l'estudiant ha d'actuar com a ajudant o col·laborador del mestre/a en la conducció del grup-classe, i encarregar-se de totes aquelles activitats que d'acord amb el mestre puguin dur a terme. És important que es responsabilitzi d'alguns aspectes del treball escolar de manera que es vagi introduint de manera activa en tot el que suposa fer de mestre. És indispensable, per tant, que l'estudiant tingui una activitat participativa i receptiva als suggeriments dels mestres de cara a l'aprofitament màxim de les pràctiques. També és aconsellable l'assistència a les activitats que l'escola realitza; des de les més habituals per al funcionament del centre (reunions de cicle, claustres...), fins a sortides, festes i activitats extraescolars, sempre que l'escola hi estigui d'acord. És indispensable la puntualitat a l'escola.

A més de l'actuació com a practicant, una altra part fonamental de l'activitat és la memòria de pràctiques que l'estudiant haurà de redactar. És la reflexió escrita, l'aprofundiment formalitzat en un treball del que ha estat la pràctica en una escola. La memòria ha d'incloure els següents apartats:

- Valoració de les pràctiques.
- Anàlisi institucional.
- Estudi del grup-classe i valoració global del cicle al qual pertany.
- Descripció i valoració d'una unitat de treball conduïda pel practicant.

La confecció de la memòria ha de seguir els criteris i normes habituals en la redacció de treballs.

CICLES I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Lloc: La Facultat d'Educació disposa d'una xarxa d'escoles col·laboradores. Des de la Coordinació de Pràctiques es distribueixen les escoles seguint el criteri de residència habitual de l'estudiant sempre que sigui possible.

Nivell: Els estudiants d'Educació Infantil realitzaran les pràctiques a parvulari (P-3, P-4 i P-5).

Així mateix els estudiants podran realitzar les pràctiques a una escola rural amb un pla de treball relacionat amb l'assignatura Seminari d'Escola Rural.

En casos específics i personalitzats es podran fer les pràctiques en altres centres educatius no previstos.

AVALUACIÓ:

Per als estudiants les pràctiques de segon curs comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.
2. Assistència a claustres, reunions de cicles i departaments, sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Entrevistes amb el professor-tutor.
4. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
5. Presentació de la memòria de pràctiques dins el termini acordat (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana).

La nota final de la valoració de les pràctiques serà posada pel professor-tutor de la Facultat d'Educació a partir de:

- Informe positiu del mestre-tutor confirmat en l'entrevista i visita a l'escola.
- Intercanvi d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.
- Qualitat de la memòria de pràctiques en tots els seus apartats.

BIBLIOGRAFIA

- Antúñez, S., i altres. *Del projecte educatiu a la programació d'aula. El què, el quan i el com dels instruments de la planificació didàctica*. Barcelona: Graó, 1991.
- Boix, R. *Estrategias y recursos didácticos en la escuela rural*. Barcelona: Graó, 1995.
- Coll, C. i altres. *Los contenidos en la reforma. Enseñanzas y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes*. Madrid: Aula XXI, 1992.
- Del Carmen, L. M. *La planificación de ciclo i curs*. Barcelona: ICE-Graó, 1993.
- Domínguez, G. Apología del diario escolar. *Cuadernos de Pedagogía*. 256, p. 20-24.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Franch, J., i altres. *El grup-classe: Un potencial educatiu fonamental*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Gómez, J.; Navarro, P.; Vázquez, F. Diari escolar. *Guix*, 187, p. 59-61.
- González; Latorre; *El mestre investigador*. Barcelona: Graó, 1987.
- Mauri; Valls; Gómez; *Els continguts escolars. El tractament del currículum*. Barcelona: Graó, 1992. Col·lecció MIE.
- Torrents, M. *Aprender a enseñar a aprender*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Zabala, A. *La pràctica educativa. Com ensenyar*. Barcelona: Graó, 1995.

Llengua i la seva Didàctica

Llengua II

PROFESSORA: Maria Carme BERNAL i CREUS

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Oferir una visió general de l'organització dels continguts de llengua a l'escola bàsica, posant èmfasi en els que corresponen a l'etapa d'Educació infantil.
2. Familiaritzar l'estudiant amb les principals metodologies i enfocaments sobre l'aprenentatge de la llengua escrita i capacitar-lo per a l'aplicació correcta a l'escola d'aquells que actualment ajuden a fer progressar l'infant respectant el seu propi ritme de treball tot fent-lo participar en el propi procés d'aprenentatge.
3. Mostrar una visió general de quin hauria de ser el tractament de la llengua oral a l'escola infantil i fer conèixer amb profunditat la progressió lingüística oral dels infants de 0-6 anys.
4. Ajudar a valorar i elaborar materials didàctics adients als objectius de cada apartat de l'àrea de llengua. Incidir en la programació de continguts d'acord amb els criteris actuals especificats en el marc curricular base.
5. Fer conèixer les pautes d'observació i avaluació correctes aplicades a l'aprenentatge de la llengua oral i escrita de la primera etapa educativa que ajudin a entendre la progressió dels alumnes des de les seves capacitats.

CONTINGUT:

1. L'organització del currículum de l'etapa d'Educació Infantil:
 - 1.1. Organització dels continguts de llengua en el disseny curricular d'Educació Infantil i primària.
 - 1.2. L'àrea III: Intercomunicació i Llenguatges. Funcions del llenguatge verbal.
 - 1.3. La seqüenciació dels continguts de l'Àrea III (llenguatge verbal) a l'Educació Infantil.
2. Les habilitats de llengua oral a l'Educació Infantil i al Cicle Inicial:
 - 2.1. Relació text oral i text escrit. Trets específics i comuns.
 - 2.2. Característiques de la llengua oral a les primeres edats. La conversa infantil. Desenvolupament del llenguatge i escola.
 - 2.3. La comprensió oral: programació, metodologia, recursos i pautes d'observació-avaluació.
 - 2.4. L'expressió oral: programació, metodologia, recursos i pautes d'observació-avaluació.
 - 2.5. Didàctica de la llengua oral a les aules d'immersió.
3. Les habilitats de llengua escrita a l'Educació infantil i al Cicle inicial:
 - 3.1. Característiques generals de la llengua escrita.
 - 3.2. Principals metodologies i enfocaments de l'aprenentatge de la llengua escrita a l'escola.
 - 3.3. L'aprenentatge de la lectura:
 - 3.3.1. Evolució del procés lector i de les habilitats implicades en la lectura. Adquisició dels mecanismes bàsics i progressió de la comprensió. El text i la imatge en l'adquisició de la llengua escrita receptiva.
 - 3.3.2. El sistema fonològic de la llengua catalana: relació entre sons, fonemes i grafies: principals dificultats i grau de seguretat o inseguretat en la lectura. Criteris d'elocució i ortoèpia.
 - 3.3.3. El treball de lectura a Parvulari i Cicle Inicial: programació, metodologia i pautes d'observació-avaluació.
 - 3.3.4. Principals dificultats de lectura.

3.4. L'aprenentatge de l'escriptura:

- 3.4.1. Evolució de la composició escrita i de les habilitats implicades en l'escriptura. Adquisició dels mecanismes bàsics i nivells d'aprenentatge.
 - 3.4.2. El sistema fonològic de la llengua catalana: quadre de correspondències so-grafia: principals dificultats i grau de seguretat o inseguretat en l'escriptura.
 - 3.4.3. Anàlisi de les produccions escrites de les primeres edats: principals errors d'ortografia natural i de narrativitat.
 - 3.4.4. Aspectes evolutius de l'escriptura.
 - 3.4.5. El treball d'escriptura a Parvulari i al Cicle Inicial: programació, metodologia i pautes d'observació-avaluació.
 - 3.4.6. Principals dificultats d'escriptura.
- 3.5. La llengua escrita a les aules d'immersió.

METODOLOGIA:

El programa del curs es durà a terme procedint per informació de continguts. Els estudiants podran participar en cadascun dels apartats preparant exercicis, exposant lectures diverses, programant unitats didàctiques o aportant informació.

Caldrà la lectura de dos llibres monogràfics, el tema dels quals tindrà relació amb el contingut del programa.

Al llarg del curs els estudiants realitzaran dos treballs, les característiques dels quals es comentaran a l'inici de cada quadrimestre.

AVALUACIÓ:

Hi haurà tres proves parcials de continguts, dues en acabar el primer quadrimestre i l'altra a finals del segon. L'examen final, al mes de juny, podrà representar per als qui ho desitgin una recuperació de la primera prova, de la segona o de totes dues.

No hi haurà proves específiques de normativa, però qualsevol examen, exercici o treball que presenti dificultats en aquest sentit no podrà ser avaluat de contingut (el límit màxim d'errors és de deu, incloses les reiteracions d'un mateix error i amb independència de la llargada del text).

La nota final del curs serà la mitjana de les notes dels exàmens, dels dos treballs i del conjunt de les activitats realitzades puntualment. Perquè es pugui fer mitjana, cal que cadascun dels apartats tingui, com a mínim, un aprovat.

BIBLIOGRAFIA:

- Assessoria Didàctica del Català, *Vocabulari bàsic infantil i d'adults*. Barcelona: Biblograf, 1978.
- Bigas, M. i altres. *Jocs de llenguatge: jocs d'expressió*. Barcelona: Teide, 1985.
- Bigas, M. i altres. *Jocs de llenguatge: jocs de sons i de lletres*. Barcelona: Teide, 1983.
- Calmy, G. *La educación del gesto gráfico*. Barcelona: Fontanella, 1976.
- Camps, A. *La gramàtica a l'escola bàsica*. Barcelona: Barcanova, 1988.
- Cassany, D. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1993.
- Cassany, D. *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1993.
- Codina, F. i Fargas, A. *Proposta de classificació dels errors d'ortografia*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Colomer, T.; Camps, A. *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Rosa Sensat / Ed. 62, 1991.
- Curriculum d'Educació Infantil*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1992.
- Curriculum d'Educació Primària*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1992.
- Díez de Ulzurruín, A. i altres. *L'aprenentatge de la lectoescriptura des d'una perspectiva constructivista. Vols. I i*

II. Barcelona: Graó, 1999.

Diversos Autors, *Actes de les Jornades: "Noves perspectives sobre la representació escrita en el nen"*. Barcelona: IME, 1982.

Diversos Autors, *Orientacions per a l'ensenyament-aprenentatge de la lectura i l'escriptura*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, 1999.

Duran, T.; Ros, R. *Primeres literatures. Llegir abans de saber llegir*. Barcelona: La Galera, 1998.

Freinet, C. *El text lliure*. Barcelona: Laia, 1977.

Galí, A. *L'ensenyament de l'ortografia als infants*. Barcelona: Barcino, 1971.

Montessori, M. *La descoberta de l'infant*. Vic: Eumo Editorial, 1984.

Solé, I. *Estratègies de lectura*. Barcelona: Graó Editorial / ICE, 1992

Teberoski, A. *Psicopedagogia del llenguatge escrit*. Barcelona: IME, 1987.

Triadó, C. *Els inicis del llenguatge*. Barcelona: Laia, 1982.

Wells, G. *Aprender a leer y escribir*. Barcelona: Cuadernos de Pedagogía / Laia, 1988.

Revistes

Guix, núm. 219, gener 1996.

Perspectiva escolar, núm 89 i 129 i 239.

Al'inici de cada tema es recomanaran altres materials bibliogràfics.

Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial

PROFESSORAT: Olga PEDRAGOSA i XUCLÀ
Gemma RIERA i ROMERO

Anual. 8 crèdits

OBJECTIUS:

- Conèixer els aspectes bàsics de l'escola oberta a la diversitat des d'un enfocament inclusiu.
- Entendre l'evolució de l'Educació Especial des dels models més selectius fins a l'actualitat.
- Argumentar i defensar els principis que fonamenten l'Educació Especial en el marc de les escoles comprensives.
- L'atenció a la diversitat de l'alumnat en el marc del sistema educatiu actual a Catalunya:
 - Reconèixer les principals NEE que es poden derivar de les diferents condicions d'aprenentatge dels alumnes.
 - Organitzar la resposta educativa adequada per respondre les NEE que es poden presentar com a conseqüència de les característiques personals i de l'entorn, de forma temporal o permanent durant el seu procés d'aprenentatge.
 - Identificar els recursos existents per a l'adequació de les respostes educatives als alumnes amb NEE.
- Proporcionar recursos bibliogràfics, metodològics i curriculars per ajustar la intervenció dels professionals en la millora de l'Atenció a la Diversitat.
- Sensibilitzar el futur mestre del compromís que ha d'assumir en el respecte i comprensió de les diferències individuals de l'alumnat, entenent-les com a font de riquesa a la qual ha de respondre des de la seva tasca diària com a docent.

CONTINGUTS:

1. Diferències individuals –conceptes previs.
 - 1.1. Discapacitat; minusvàlua; disminució
 - 1.2. Les diferències individuals: La diversitat
 - 1.3. Factors de diversitat en el marc escolar
 - 1.4. Perspectives en la consideració de les diferències individuals
 - 1.5. Model selectiu; integrador; inclusiu d'Atenció a la Diversitat
2. L'Atenció a la Diversitat en l'actual context educatiu
 - 2.1. Atenció a la Diversitat i Educació Especial
 - 2.2. Evolució de l'Educació Especial: de la segregació a la integració dels infants i joves discapacitats. Plans d'integració portats a terme.
 - 2.3. El concepte actual de l'Educació Especial
 - 2.3.1. Factors determinants d'una nova conceptualització de la diferència
 - 2.3.2. El concepte de NEE
 - 2.3.3. Principis bàsics de l'Educació Especial
 - 2.3.4. L'Educació Especial en la legislació vigent a Catalunya
 - 2.3.5. Investigació en Educació Especial, propostes de futur
3. L'Atenció a l'alumnat amb NEE
 - 3.1. Procés d'identificació i valoració de les NEE
 - 3.2. Compromisos dels diferents professionals (mestre de l'aula, mestre d'Educació Especial) en l'Atenció a la Diversitat
 - 3.3. Escolarització de l'alumnat amb NEE

- 3.4. Estratègies d'Atenció a la Diversitat
 - 3.4.1. Metodològiques o facilitadores d'interacció en les diferents situacions del grup classe
 - 3.4.1.1. Cultura cooperativa i aprenentatge cooperatiu
 - 3.4.2. Curriculars
 - 3.4.2.1. Les ACI
 - 3.4.2.2. La Programació Multinivell
- 3.5. Drets i deures dels alumnes amb NEE i les seves famílies; col·laboració entre la família i escola en la resposta a les NEE
 - 3.5.1. Les famílies d'origen cultural diferent
- 3.6. Recursos i serveis de suport per l'atenció a l'alumnat amb NEE
- 4. La personalització de l'ensenyament en funció de les condicions singulars d'aprenentatge de cada alumne per tal de respondre a la diversitat i excepcionalitat de l'alumnat

METODOLOGIA:

Les sessions de treball combinaran les explicacions i comentaris del professor amb la visualització de vídeos i posterior anàlisi del contingut, i la realització d'activitats pràctiques –individuals i en grup– per part dels estudiants.

AVALUACIÓ:

Els alumnes seran avaluats a partir dels següents elements d'avaluació:

1. *Síntesi personal* dels conceptes fonamentals dels temes 1, 2 i 3.
2. Elaboració en grup d'un treball sobre un tret diferencial.
3. *Examen final* sobre els continguts més pràctics de l'assignatura (Tema 4), amb alguna referència als continguts dels temes 1 i 2.
4. *Realització de diverses proves escrites; comentaris d'articles;...*
5. *Participació a les classes*: assistència a les classes i les tutories, participació a les classes, aportació de material complementari i d'experiències, realització de treballs voluntaris, etc.

A l'hora de fer mitjanes la puntuació obtinguda a l'examen ha de ser com a mínim d'aprobat (= 5). A la convocatòria de setembre l'estudiant s'haurà de presentar per tots aquells elements d'avaluació que no hagi aprovat a la convocatòria de juny.

BIBLIOGRAFIA:

- Ainscow, M. (1995) *Necesidades especiales en el aula*. Madrid: Narcea.
- Bautista, R. (coord.). *Necesidades educativas especiales. Manual teórico práctico*. Archidona, Málaga: Aljibe, 1991.
- Fortes, M. C. I Ferrer, A. (coord.). *Bases psicológicas de la Educación Especial*. València: Promolibro, 1996.
- Giné C. (2000) *Evaluación psicopedagógica y necesidades educativas especiales*. Barcelona: Masson.
- Gisbert, J. *Educación Especial*. Madrid: Cincel, 1985
- Illan, Núria. *Didáctica y organización en la Educación Especial*. Archidona, Málaga: Aljibe, 1996.
- Mayor, J. *Manual de educación especial*. Madrid: Anaya, 1989.
- Puigdemívol, I. (coord.). *Necesitats Educatives Especials*. Vic: Eumo Editorial, 1993.
- Puyuelo, M. Rondal, J.A. (2000) *Evaluación del lenguaje*.
- Sanchez, A. *Necesidades Educativas e intervención psicopedagógica*. Barcelona: PPU, 1993.
- Stainback&Stainback (1992) *Curriculum considerations in inclusive classrooms*. Baltimore: Paul H. Brookes.

Articles

- Arnaiz, P. (1996) «Las escuelas son para todos». *Siglo Cero*. Núm. 27, p.25-34.

- Giné, C. (1999) «Educación y calidad de vida: el sentido de los centros de educación especial. *Aula*. Núm. 83-84, p. 6-9
- Giné, C. (2000) «Discapacitat i educació a Catalunya: crònica d'una transformació. *Aloma*. Núm. 6, p.109-123

Revistes

Les principals revistes relacionades amb l'Educació especial presents a la Biblioteca de la UV són:

Fiapas

Integración (Revista sobre ceguera y def. visual)

Integración (revista sobre implantes cocleares)

Journal of Learning Disabilities

Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología

· Suports

Siglo Cero

Teaching Exceptional Children

The Journal of Special Education

Desenvolupament Psicomotor

PROFESSORA: Núria FRANC i BATLLE

Anual. 8 crèdits.

PRESENTACIÓ:

Parlar de desenvolupament psicomotor és parlar de globalitat, perquè aquesta paraula n'unifica dues de prou significatives: «psico» i «motor». La primera fa referència a l'activitat psíquica amb els seus components afectius i cognitius; la segona, en canvi, denota la funció motriu, que es manifesta amb el moviment, per al qual el cos disposa de tota una base neurofisiològica. Unificar aquests dos conceptes suposa entendre el subjecte com una unitat psicodinàmica indisociable. Es tracta de retrobar la dimensió psíquica del cos i la dimensió corporal del psiquisme.

En el decurs de l'assignatura es procurarà que l'estudiant augmenti els coneixements i també que posseeixi recursos i reflexions que afavoreixin la integració teòricopràctica de cada tema.

OBJECTIUS:

- Adquirir una visió de la importància del desenvolupament psicomotor durant la infància i dels principals factors que hi intervenen.
- Conèixer els estadis i fases del desenvolupament psicomotor dels 0 als 6 anys.
- Conèixer l'estructura de les sessions de treball psicomotor amb infants i diferents maneres d'intervenció.
- Situar la intervenció psicomotriu en el marc global de la intervenció educativa a l'etapa d'Educació Infantil.
- Desenvolupar la capacitat d'observació i reflexió com a eina de coneixement i interpretació de la realitat.
- Aprofundir en el procés de formació personal i professional per tal que, depassant l'àmbit estrictament acadèmic, els coneixements es puguin integrar i permetin construir criteris.

CONTINGUTS:

Aspectes teòrics:

1. El moviment i el desenvolupament psicomotor (DP).

- Importància del DP durant els primers anys de vida
- El moviment com activitat de relació i activitat significativa: el llenguatge corporal
- Naturalesa i funcions del moviment.
- Els eixos del DP.

2. Desenvolupament psicomotor

2.1. Durant el primer any de vida: del moviment impulsiu i reflex al moviment voluntari

- 2.1.1. Desenvolupament sensorial
- 2.1.2. Desenvolupament postural
- 2.1.3. Desenvolupament de la prensió

2.2. De l'any als tres anys: l'inici de les habilitats motrius bàsiques.

- 2.2.1. Equilibri
- 2.2.2. Coordinació oculomanejadora
- 2.2.3. Coordinació dinàmica general
- 2.2.4. Coordinació segmentària

2.3. Dels 3 als 6 anys:

- 2.3.1. Desenvolupament de la construcció de la consciència corporal: esquema corporal i imatge corporal

- 2.3.2. Desenvolupament de les capacitats d'orientació, organització i estructuració de l'espai i del temps
- 2.3.3. Desenvolupament de la relació i la comunicació
- 3. Psicomotricitat i intervenció psicomotriu:
 - 3.1. Concepte de psicomotricitat
 - 3.2. Àrees d'intervenció
 - 3.3. Fases i eixos de la intervenció psicomotriu
- 4. Observació de conductes psicomotrius
 - 4.1. Paràmetres d'observació.
 - 4.2. Registres d'observació.

Aspectes pràctics:

- 5. Observació directa de sessions de psicomotricitat realitzades amb infants de parvulari:
 - 5.1. Observació directa sense implicació.
 - 5.2. Registres d'observació descriptius i focalitzats.
 - 5.3. Anàlisi i interpretació de les observacions.
- 6. Treball corporal pràctic dels estudiants en situació de joc i activitat psicomotriu.
 - 6.1. El moviment, el plaer del moviment
 - 6.2. El joc: sensoriomotriu, presimbòlic, de normes
 - 6.3. El to muscular: diàleg tònic: acord i desacords
 - 6.4. El llenguatge no verbal: la significació del llenguatge no verbal: to, postura, moviment, gest...
 - 6.5. La relaxació i la respiració
 - 6.6. La integració, la representació i les eines per representar: el llenguatge verbal, el dibuix, la pintura, l'escriptura, el modelatge...

METODOLOGIA:

A l'apartat teòric la metodologia combinarà les exposicions de la professora amb la participació dels estudiants.

Les exposicions s'acompanyaran amb suport audiovisual.

A l'apartat pràctic la metodologia serà bàsicament participativa i demanarà el compromís i la implicació dels estudiants.

AVALUACIÓ:

Es valorarà l'assistència i la participació activa de l'estudiant a classe, la seva capacitat crítica i actituds (10%)

Realització d'un treball de curs en grup (60%)

Realització d'una prova escrita de tipus conceptual a final de curs (30%)

BIBLIOGRAFIA:

- Àngel, C. (1980) *El desenvolupament del comportament psicomotor dels nens*. Barcelona: Fontanella,
- Anton, M. (1981) *La psicomotricitat als primers anys d'escola*. Barcelona: Barcanova
- Da Fonseca, V. (1988) *Ontogénesis de la motricidad*. Madrid: Nuñez Editor.
- Da Fonseca, V. (1996) *Estudio y génesis de la Psicomotricidad*. Barcelona: Inde.
- Gassier, J. (1992) *Manual del desarrollo psicomotor del niño*. Barcelona: Paidós/Masson.
- Koupernic, C. (1967) *Desarrollo psicomotor de la primera infancia*. Barcelona: Luis Miracle.
- Lagrange, G. (1983) *Educación Psicomotriz*. Educación, 29.
- Lapierre, A.; Aucouturier, B. (1977) *Simbología del movimiento*. Barcelona: CientíficoMédica.
- Lapierre, A. (1977) *El adulto frente al niño de cero a tres*. Barcelona: CientíficoMédica.

- Lázaro, A. (2000) *Nuevas experiencias en Educación psicomotriz*. Saragossa: Mira
- Le Boulch, J. (1984) *Hacia una ciencia del movimiento humano*. Barcelona: Paidós Ibérica.
- Le Boulch, J. (1995) *El desarrollo psicomotor desde el nacimiento a los 6 años*, Buenos Aires: Paidós.
- Òdena, P. (1979) *Educació psicomotriu*. Barcelona: Rosa Sensat.
- Pastor Pradillo, J.L. (1994) *Psicomotricidad escolar*. Universidad de Alcalá.
- Vayer, P. (1972) *El diálogo corporal*. Barcelona: CientíficoMédica.
- Vayer, P. (1973) *El niño frente al mundo*. Barcelona: CientíficoMédica,.
- Wallon, H. (1965) *Los orígenes del carácter en el niño*. Barcelona: Lautaro.

Revistes:

- Entrelíneas: revista de l'Associació Professional de Psicomotricistes
- *Monografía: Psicomotricidad y educación. Revista interuniversitaria de formación del profesorado*, n. 37, abril 2000. Saragossa: AUFOP

Internet:

- *La página de la psicomotricidad*: <http://www.terra.es/personal/psicomot>
- *Revista iberoamericana de psicomotricidad y técnicas corporales*: <http://www.iberopsicomot.net>

Expressió Plàstica i la seva Didàctica (0-6 anys)

PROFESSORA: Provi DAUFÍ i MORESO

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA:

Ajudar l'estudiant a conèixer i a utilitzar els materials i els mitjans plàstics, experimentant i descobrint les possibilitats didàctiques que ofereixen de cara a l'etapa d'Educació Infantil.

PROGRAMA:

1. Teoria sobre l'expressió plàstica:

- 1.1. La plàstica com a mitjà de comunicació.
- 1.2. L'expressió plàstica i el marc curricular.
- 1.3. Perfil del mestre d'educació plàstica a l'etapa d'Educació Infantil.
- 1.4. El desenvolupament gràfic del nen. Etapes gràfiques.
- 1.5. Diferents nivells de representació del grafisme infantil.

2. La pràctica a l'Expressió plàstica:

- 2.1. El gest gràfic:
 - 2.1.1. Exercicis de traç amb motivacions diverses.
 - 2.1.2. Exercicis gràfics amb finalitats educatives i creatives.
- 2.2. El color:
 - 2.2.1. La pintura com a tècnica fonamental de treball i d'expressió a través del color.
- 2.3. Tècniques d'impressió simples.
- 2.4. Descobriments del color per mitjà del paper.
- 2.5. Coneixement i manipulació dels materials concrets.

3. El volum:

- 3.1. Representació de l'espai tridimensional mitjançant el modelat i les construccions amb materials diversos.
- 3.2. El fang com a mitjà d'expressió. Creació de volums partint del procés analític i sintètic.
- 3.3. Coneixement i manipulació de materials i de les eines.

4. El tapís:

- 4.1. Confecció de teixits (ordit i trama) en forma progressiva. Aprofitar aquesta tècnica per adquirir nocions espacials.

5. Recursos didàctics:

- 5.1. Utilització de tècniques i manipulacions motrius com a mitjà per representar formes, colors i volums: arrugar, estripar, punxar i tallar.
- 5.2. Recursos didàctics apropiats en l'etapa d'Educació Infantil amb materials diversos com ceres, guixos, retoladors, materials tèxtils.
- 5.3. Hàbits i actituds en l'enfocament de l'expressió plàstica a l'aula.

AVALUACIÓ:

1. Es valorarà "la memòria" o recull de totes les activitats tant teòriques com pràctiques portades a terme durant el curs.
2. Es controlaran els llibres de lectura obligada consignats a l'inici del curs.
3. L'assistència activa (actitud, iniciativa, treball, hàbits, etc.) a classe és obligatòria i, per tant, es tindrà en compte en l'avaluació.

BIBLIOGRAFIA:

- Balada, M.; Juanola, R. *L'educació visual a l'escola*. Barcelona: Ed. 62 / Rosa Sensat, 1984.
- Butz, N. *El arte creador infantil*. Barcelona: Las ediciones del arte, 1983.
- Calmi, G. *La educación del gesto gráfico*. Barcelona: Fontanella, 1976
- Cherry, C. *El arte del niño de preescolar*. Barcelona: CEAC.
- Escoriza, J. *Evolución del dibujo del niño de 2 a 6 años*. Barcelona: PPU, 1984.
- Gimenez, T. i altres. *Música, plàstica i psicomotricitat. Cicle Inicial*. Barcelona: Onda, 1983.
- Gumi, J.; Monllao, R. L. *Diccionari de tècniques pictòriques*. Barcelona: Ed. 62, 1988.
- Imbernon, F.; Zabala, A. *Tècniques d'impressió a l'escola*. Barcelona: Graó, 1986.
- Kandinsky, V. *Punto y línea sobre el plano*. Barcelona: Barral, 1986.
- Kellog, R. *Análisis de la expresión plástica del preescolar*. Madrid: Cincel, 1979.
- Lowenfeld, V.; Brittain, W. L. *Desarrollo de la capacidad creadora*. Buenos Aires: Kapelusz, 1971.

Organització del Centre Escolar

PROFESSORA: Esther FATSINI i MATHEU

INTRODUCCIÓ

L'assignatura pretén proporcionar els elements bàsics, sobre el funcionament dels centres escolars, ja que la tasca dels mestres no es centra únicament i exclusivament en l'àmbit de l'aula, sinó en el centre a nivell global. S'ofereix una visió àmplia de la seva tasca com a elements actius en l'organització i vida del centre, així com també es prepara a l'alumnat per la seva estada en el centre escolar durant el període de pràctiques.

OBJECTIUS

- Endinsar-se en el ple coneixement de la vida d'un centre escolar.
- Sensibilitzar els alumnes de cara al treball en equip en els centres.
- Reconèixer els indicadors de l'estructura organitzativa dels centres per a millorar-ne el seu funcionament.

CONTINGUTS

1. Educació i organització escolar.
 - 1.1. L'organització i la gestió d'un centre educatiu al servei de l'ensenyament i l'educació.
 - 1.2. L'organització d'un centre educatiu i l'entorn social. Escola, societat i família.
 - 1.3. Naturalesa i característiques de les organitzacions educatives.
 - 1.4. Organització de l'escola rural. La Zona Escolar Rural.
 - 1.5. Els canvis socials i culturals i l'organització del centre escolar. Reptes de futur.
2. El marc legal educatiu i l'organització d'un centre escolar.
 - 2.1. Legislació escolar: de la Constitució i l'Estatut d'Autonomia a la LODE, la LOGSE i la LOPEGCE.
 - 2.2. L'actual sistema educatiu i la tipologia de centres docents.
 - 2.3. El principi de l'autonomia del centre escolar.
3. La planificació, els plantejaments institucionals del centre i l'avaluació.
 - 3.1. El Projecte Educatiu de Centre. El Projecte Lingüístic.
 - 3.2. El Projecte Curricular de Centre. El Pla d'Acció Tutorial.
 - 3.3. El Reglament de Règim Intern.
 - 3.4. El Pla Anual. Els Plans Específics.
 - 3.5. L'avaluació de la gestió: la Memòria del centre. Instruments de seguiment, control i millora de projectes.
4. La comunitat educativa.
 - 4.1. L'escola com a espai de relacions humanes. El clima escolar.
 - 4.2. La participació en la gestió del centre educatiu: àmbits i nivells de participació.
 - 4.3. Estructura d'un centre educatiu: òrgans i funcions. Organigrama.
5. L'organització dels recursos humans.
 - 5.1. El professorat. Els equips de treball docent. La coordinació. La funció docent: tutoria. Drets i deures del professorat.
 - 5.2. Agrupaments dels alumnes. Flexibilitat i diversitat a l'aula i al centre. Drets i deures dels alumnes.
 - 5.3. Les relacions família-escola. Les associacions de pares i mares d'alumnes.
 - 5.4. El personal no docent en els centres escolars (PND).
6. L'organització dels recursos materials.
 - 6.1. L'arquitectura i els espais escolars
 - 6.2. Els equipaments i el material didàctic.
7. L'organització dels recursos funcionals.

- 7.1. La distribució del temps i els horaris.
 - 7.2. El pressupost i la gestió econòmica.
 - 7.3. La documentació escolar.
8. Els canvis socials i culturals i l'organització del centre escolar. Reptes de futur

METODOLOGIA:

Es realitzaran debats a partir de temes d'actualitat, de visionat de vídeos, etc. També es faran activitats a classe de resolució de situacions, explicacions per part de la professora, comentaris de textos, treballs en petits grups i exposicions de treballs.

AVALUACIÓ:

L'avaluació global de l'assignatura es farà a partir de:

- Un treball col·lectiu sobre un tema d'organització d'un centre escolar.
- Una prova escrita sobre els continguts del programa.

BIBLIOGRAFIA

- AA.VV. *Del projecte educatiu a la programació d'aula*. Barcelona: Graó, 1991.
- Antúnez, S. *Claves para la organización de centros escolares*. Barcelona: ICE-Horsori, 1993.
- Antúnez, S.; Gairín, J. *El projecte educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Armengol, C.; Feixas, M.; Pallarès, R.M. *Seguint el fil de l'organització*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la UAB, 2000.
- Blanch, X. *Cinc cèntims sobre la reforma educativa*. 3a ed. Barcelona: Proa butxaca, 1999.
- Cantarero, J.; Martínez, A. *Viure la democràcia a l'escola. Eines per intervenir a l'aula i el centre*. Barcelona: Graó, 1999.
- Domènech, J.; Viñas, J. *La organización del espacio y del tiempo en el centro educativo*. Barcelona: Graó, 1997.
- El sistema educatiu avui. Situació actual i perspectives*. Barcelona: Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya, 2001.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.) *Organización y gestión de centros educativos*. Barcelona: Praxis, 1994.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.) *Organización de centros. Nuevas aportaciones*. Barcelona: PPU, 1994.
- García, F. *Organización escolar y gestión de centros educativos*. Málaga: Aljibe, 1997.
- Les competències locals en matèria d'ensenyament a Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Àrea d'Educació, 1998.
- Marchesi, A. *Controversias en la educación española*. Madrid: Alianza Editorial, 2000.
- Pastora, J.F. *Organización y funcionamiento de centros de educación infantil y primaria en esquemas*. Madrid: Escuela Española, 1996.
- Puig, J.M. *Com fomentar la participació a l'escola*. Barcelona: Graó, 1997.
- Rul, J. *El projecte de gestió del centre educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Santamaría, G. *Compilación legislativa básica: LODE, LOGSE, LOPEG*. Alcalá: Universidad de Alcalá, 1998.
- Santos, M.A. *Hacer visible lo cotidiano. Teoría y práctica de la evaluación cualitativa de centros escolares*. Madrid: Akal, 1990.
- Santos, M.A. *La luz del prisma. Para comprender las organizaciones educativas*. Archidona: Aljibe, 1997.
- Torrents, C.; Torrents, M. *L'escola sobre mínims*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Assignatures obligatòries de tercer curs (Pla 1992)

Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial

PROFESSORES: Olga PEDRAGOSA i XUCLÀ
Gemma RIERA i ROMERO

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

- Conèixer els aspectes bàsics de l'escola oberta a la diversitat des d'un enfocament inclusiu.
- Entendre l'evolució de l'Educació Especial des dels models més selectius fins a l'actualitat.
- Argumentar i defensar els principis que fonamenten l'Educació Especial en el marc de les escoles comprensives.
- L'atenció a la diversitat de l'alumnat en el marc del sistema educatiu actual a Catalunya:
 - Reconèixer les principals NEE que es poden derivar de les diferents condicions d'aprenentatge dels alumnes.
 - Organitzar la resposta educativa adequada per respondre les NEE que es poden presentar com a conseqüència de les característiques personals i de l'entorn, de forma temporal o permanent durant el seu procés d'aprenentatge.
 - Identificar els recursos existents per a l'adequació de les respostes educatives als alumnes amb NEE.
- Proporcionar recursos bibliogràfics, metodològics i curriculars per ajustar la intervenció dels professionals en la millora de l'Atenció a la Diversitat.
- Sensibilitzar el futur mestre del compromís que ha d'assumir en el respecte i comprensió de les diferències individuals de l'alumnat, entenent-les com a font de riquesa a la qual ha de respondre des de la seva tasca diària com a docent.

CONTINGUTS:

1. Diferències individuals –conceptes previs.
 - 1.1. Discapacitat; minusvàlua; disminució
 - 1.2. Les diferències individuals: La diversitat
 - 1.3. Factors de diversitat en el marc escolar
 - 1.4. Perspectives en la consideració de les diferències individuals
 - 1.5. Model selectiu; integrador; inclusiu d'Atenció a la Diversitat
2. L'Atenció a la Diversitat en l'actual context educatiu
 - 2.1. Atenció a la Diversitat i Educació Especial
 - 2.2. Evolució de l'Educació Especial: de la segregació a la integració dels infants i joves discapacitats.
Plans d'integració portats a terme.
 - 2.3. El concepte actual de l'Educació Especial
 - 2.3.1. Factors determinants d'una nova conceptualització de la diferència
 - 2.3.2. El concepte de NEE
 - 2.3.3. Principis bàsics de l'Educació Especial
 - 2.3.4. L'Educació Especial en la legislació vigent a Catalunya
 - 2.3.5. Investigació en Educació Especial, propostes de futur
3. L'Atenció a l'alumnat amb NEE
 - 3.1. Procés d'identificació i valoració de les NEE

- 3.2. Compromisos dels diferents professionals (mestre de l'aula, mestre d'Educació Especial) en l'Atenció a la Diversitat
- 3.3. Escolarització de l'alumnat amb NEE
- 3.4. Estratègies d'Atenció a la Diversitat
 - 3.4.1. Metodològiques o facilitadores d'interacció en les diferents situacions del grup classe
 - 3.4.1.1. Cultura cooperativa i aprenentatge cooperatiu
 - 3.4.2. Curriculars
 - 3.4.2.1. Les ACI
 - 3.4.2.2. La Programació Multinivell
- 3.5. Drets i deures dels alumnes amb NEE i les seves famílies; col·laboració entre la família i escola en la resposta a les NEE
 - 3.5.1. Les famílies d'origen cultural diferent
- 3.6. Recursos i serveis de suport per l'atenció a l'alumnat amb NEE
- 4. La personalització de l'ensenyament en funció de les condicions singulars d'aprenentatge de cada alumne per tal de respondre a la diversitat i excepcionalitat de l'alumnat

METODOLOGIA:

Les sessions de treball combinaran les explicacions i comentaris del professor amb la visualització de vídeos i posterior anàlisi del contingut, i la realització d'activitats pràctiques –individuals i en grup– per part dels estudiants.

AVALUACIÓ:

Els alumnes seran avaluats a partir dels següents elements d'avaluació:

1. *Síntesi personal* dels conceptes fonamentals dels temes 1, 2 i 3.
2. Elaboració en grup d'un treball sobre un tret diferencial.
3. *Examen final* sobre els continguts més pràctics de l'assignatura (Tema 4), amb alguna referència als continguts dels temes 1 i 2.
4. *Realització de diverses proves escrites; comentaris d'articles; ...*
5. *Participació a les classes:* assistència a les classes i les tutories, participació a les classes, aportació de material complementari i d'experiències, realització de treballs voluntaris, etc. (5%)

A l'hora de fer mitjana la puntuació obtinguda a l'examen ha de ser com a mínim d'aprobat (= 5). A la convocatòria de setembre l'estudiant s'haurà de presentar per tots aquells elements d'avaluació que no hagi aprovat a la convocatòria de juny.

BIBLIOGRAFIA:

- Ainscow, M. (1995) *Necesidades especiales en el aula*. Madrid: Narcea.
- Bautista, R. (coord.). *Necesidades educativas especiales. Manual teórico práctico*. Archidona, Málaga: Aljibe, 1991.
- Fortes, M. C. i Ferrer, A. (coord.). *Bases psicológicas de la Educación Especial*. València: Promolibro, 1996.
- Giné C. (2000) *Evaluación psicopedagógica y necesidades educativas especiales*. Barcelona: Masson.
- Gisbert, J. *Educación Especial*. Madrid: Cincel, 1985
- Illan, Núria. *Didáctica y organización en la Educación Especial*. Archidona, Málaga: Aljibe, 1996.
- Mayor, J. *Manual de educación especial*. Madrid: Anaya, 1989.
- Puigdemívol, I. (coord.). *Necesitats Educatives Especials*. Vic: Eumo Editorial, 1993.
- Puyuelo, M. Rondal, J.A. (2000) *Evaluación del lenguaje*.
- Sanchez, A. *Necesidades Educativas e intervenció psicopedagógica*. Barcelona: PPU, 1993.
- Stainback&Stainback (1992) *Curriculum considerations in inclusive classrooms*. Baltimore: Paul H. Brookes.

Articles

Arnaiz, P. (1996) «Las escuelas son para todos». *Siglo Cero*. Núm. 27, p.25-34.

Giné, C. (1999) «Educación y calidad de vida: el sentido de los centros de educación especial. *Aula*. Núm. 83-84, p. 6-9

Giné, C. (2000) «Discapacitat i educació a Catalunya: crònica d'una transformació. *Aloma*. Núm. 6, p.109-123

Revistes

Les principals revistes relacionades amb l'Educació especial presents a la Biblioteca de la UV són:

Fiapas

Integración (Revista sobre ceguera y def. visual)

Integración (revista sobre implantes cocleares)

Journal of Learning Disabilities

Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología

Suports

Siglo Cero

Teaching Exceptional Children

The Journal of Special Education

Educació i Societat en Canvi

PROFESSORS: Jordi MARTÍ i FEIXAS
Ramon RIAL i CARBONELL

Anual, 6 crèdits.

OBJECTIUS :

Les característiques de la nostra societat, plural i diversa, l'expressió de la democràcia, l'avenç de la ciència i els canvis de l'entorn físic, o els conflictes de valor que genera la convivència, són exemples de factors que justifiquen la necessitat de reflexionar sobre les finalitats de l'educació en la nostra societat, i d'analitzar les problemàtiques i tensions del món actual. Cal prendre consciència que el coneixement i la comprensió crítica, el compromís i la implicació, són vies per a la construcció de formes de convivència que busquin el benestar personal i col·lectiu, i que permetin establir relacions de cooperació, respecte, justícia, igualtat...

CONTINGUTS :

1. Educació i societat.
 - 1.1. Problemàtiques del món actual.
 - 1.2. El marc prospectiu de l'educació.
2. Els valors en una societat en canvi.
 - 2.1. Aproximació a la naturalesa dels valors.
 - 2.2. El paper del professorat davant els valors socialment controvertits.
3. Educació i Drets Humans.
 - 3.1. Generacions de Drets Humans.
 - 3.2. La reflexió ètica i el desenvolupament humà sostenible.
 - 3.3. Continguts: educació ambiental, educació per la pau, drets de l'infant, coeducació, educació intercultural...
4. Estratègies per aprendre a conèixer, a fer i a viure amb els altres.
 - 4.1. L'atmosfera moral del centre: diàleg i participació.
 - 4.2. L'autoconeixement i l'expressió personal.
 - 4.3. El pensament i el judici moral.
 - 4.4. El coneixement i la valoració dels altres.
 - 4.5. La comprensió crítica de la realitat.
 - 4.6. La coherència entre el judici i l'acció.

METODOLOGIA :

El desenvolupament dels continguts es farà a partir d'explicacions, debats, conferències, lectures i altres activitats – individuals i en grup – que permetin la reflexió a nivell teòric i pràctic dels diferents temes.

AVALUACIÓ :

El sistema d'avaluació tindrà en compte :

- a) La realització d'una prova escrita sobre el contingut de l'assignatura.
- b) La realització de treballs individuals i de grup.
- c) La lectura i la reflexió crítica d'obres relacionades amb els temes del programa.

BIBLIOGRAFIA :

Aranguren, J.L. *Propuestas morales*. Madrid: Tecnos, 1983.

- Busquets, M.D et al. *Los temas transversales. Claves de la formación integral*. Madrid: Santillana-Aula XXI, 1993.
- Camps, V. *Virtudes públicas*. Madrid: Espasa-Calpe, 1990.
- Camps, V. *Los valores de la educación*. Madrid: Anaya, 1994.
- Cardús, S. *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Cortina, A. *La ética de la sociedad civil*. Madrid: Anaya, 1994.
- Cortina, A. *El quehacer ético. Guía para la educación moral*. Madrid: Santillana-Aula XXI, 1996.
- Delors, J. (dir.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Fibla, P. *Educació i valors. El patrimoni ètic de la modernitat*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Freire, P. *A la sombra de este árbol*. Barcelona: Roure, 1997.
- Galeano, E. *Patatas arriba. La escuela del mundo al revés*. Madrid: Siglo XXI, 1998.
- Giner, S. *La democràcia: carta oberta a un ciutadà*. Barcelona: Ariel, 1996.
- Guisán, E. *Razón y pasión en ética. Los dilemas de la ética contemporánea*. Barcelona: Anthropos, 1986.
- Jares, X.R. *Educación y derechos humanos. Estrategias didácticas y organizativas*. Madrid: Editorial Popular, 1999.
- Lucini, F.G. *Temas transversales y áreas curriculares*. Madrid: Anaya, 1994.
- Martínez, M. ; Puig, J.M. (comp.). *La educación moral. Perspectivas de futuro y técnicas de trabajo*. Barcelona: Graó, 1991.
- Mayor Zaragoza, F. *Los nudos gordianos*. Barcelona: Galaxia Gutenberg/Círculo de Lectores, 1999.
- Mendiluce, J.M. *Tiempo de rebeldes*. Barcelona: Planeta, 1998.
- Pérez, J.A. *Claves humanistas para una educación democrática. De los valores humanos al hombre como valor*. Madrid: Anaya, 1996.
- Pérez Serrano, Gloria. *Como educar para la democracia. Estrategias educativas*. Madrid: Editorial Popular, 1997.
- Puig, J.M.; Martínez, M. *Educación moral y democracia*. Barcelona: Laertes, 1989.
- Puig, J.M. *La educación moral en la enseñanza obligatoria*. Barcelona: ICE-Horsori, 1995.
- Puig, J.M. *La construcción de la personalidad moral*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Puig, J.M. *Feina d'Educar. Relats sobre el dia a dia d'una escola*. Barcelona: Edicions 62, 1999.
- Quintana, J.M. *Pedagogía moral. El desarrollo moral integral*. Madrid: Dykinson, 1996.
- Reyzábal, M.V.; Sanz, A.I. *Los ejes transversales. Aprendizajes para la vida*. Madrid: Escuela Española, 1995.
- Savater, F. *Ética para Amador*. Barcelona: Ariel, 1991.
- Savater, F. *El valor de educar*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació*. Barcelona: CEAC, 1997.
- Trilla, J. *El profesor y los valores controvertidos. Neutralidad y beligerancia en educación*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Turiel, E.; Enesco, I.; Linaza, J. (comp.). *El mundo social en la mente infantil*. Madrid: Alianza, 1989.
- Yus, R. *Hacia una educación global desde la transversalidad*. Madrid: Anaya, 1997.

Llengua III

PROFESSOR: Josep TIÓ i CASACUBERTA

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

Els objectius bàsics del curs són dotar els estudiants d'elements teòrics, criteris, estratègies, recursos i tècniques per a dur a terme el treball global d'ús i comunicació i el treball sistemàtic de llengua.

CONTINGUTS:

1. Bloc d'ús i comunicació.

1.1. La llengua oral.

Característiques de la llengua oral.

Trets específics i trets comuns amb la llengua escrita.

La comprensió oral i l'expressió oral a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.

1.2. La llengua escrita.

Els tipus de text. Característiques de l'escrit: adequació, cohesió i coherència.

El procés lector i les habilitats implicades en la lectura. La comprensió lectora. El treball de lectura a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.

El procés de composició escrita i les habilitats implicades en l'escriptura.

El treball d'expressió escrita a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.

2. Bloc de treball sistemàtic.

2.1. El treball de lèxic i semàntica.

a) Aspectes teòrics.

El lèxic: l'estructura de la paraula: paraula i morfema. La morfologia.

La flexió. Classes de paraules. El sistema lèxic. Les regles de formació de mots: regles de conversió sintàctica, regles semàntiques i regles morfològiques. La derivació i la composició.

La lexicalització: expressions i frases fetes.

La semàntica del mot.

L'anàlisi del significat: els trets o components semàntics.

Monosèmia, polisèmia i homonímia.

Relacions semàntiques entre mots: sinonímia i antonímia.

Els camps lèxics. Les agrupacions ideològiques dels mots.

b) Aspectes didàctics:

Programació, continguts i gradació.

Tècniques i recursos, models d'activitats.

Revisió de materials didàctics.

La correcció. L'avaluació i la valoració.

Els diccionaris: classes, característiques i utilitats.

La introducció a l'ús dels diccionaris.

2.2. El treball de gramàtica.

El concepte de gramàtica a l'educació bàsica.

El treball de gramàtica a l'escola: programació, activitats i recursos.

2.3. El treball d'ortografia a l'educació primària.

Programació dels continguts d'ortografia.

El tractament de l'ortografia en els materials existents.
Tècniques per a la confecció d'exercicis i recursos per al treball d'ortografia.
La correcció dels errors ortogràfics. L'avaluació.

METODOLOGIA:

El programa es portarà a terme mitjançant l'exposició dels diferents temes per part del professor a classe i la participació dels estudiants a través de la realització i posterior discussió d'exercicis puntuals així com de lectures d'articles diversos.

Caldrà també la lectura d'algunes monografies i la realització d'alguns treballs breus. Les característiques de cada treball així com el calendari de realització es concretaran a l'inici de curs.

AVALUACIÓ:

No hi haurà proves específiques de normativa. Qualsevol prova, exercici o treball que presenti dificultats en aquest sentit no podrà ser avaluat de contingut (el límit màxim d'errors és deu, incloses les reiteracions d'un mateix error i amb independència de la llargada dels escrits).

Hi haurà dues proves parcials, una en acabar el primer quadrimestre i l'altra a finals del segon.

L'examen final, al mes de juny, podrà representar per als qui vulguin una recuperació de la primera prova, o de la segona o de totes dues.

La nota final de curs serà la mitjana de les dues proves, dels treballs i del conjunt de qualificacions derivades dels exercicis puntuals fets a classe o a casa, de les lectures i de la participació de l'alumne a classe. Perquè aquesta mitjana es pugui fer, cal que cadascun dels elements tingui, com a mínim, un aprovat.

BIBLIOGRAFIA:

- Badia, D.; Vila, M. *Contes per fer i refer*. Barcelona: Graó, 1985.
Badia, D.; Vila, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
Basora, R.; Fluvià, M. *Del plaer de llegir al joc d'escriure*. Vic: Eumo Editorial, 1985.
Bernal, M. C.; Codina, F. *Models d'exercicis per a treballar amb el diccionari*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
Bigas, M. i altres. *Jocs de llenguatge: jocs d'expressió*. Barcelona: Teide, 1985.
Bigas, M. i altres. *Jocs de llenguatge: jocs de sons i de lletres*. Barcelona: Teide, 1983.
Camps, A. i altres. *L'ensenyament de l'ortografia*. Barcelona: Graó, 1989.
Camps, A. *La gramàtica a l'escola bàsica*. Barcelona: Barcanova, 1985.
Cassany, D. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1993.
Cassany, D. *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1993.
Codina, F.; Fargas, A. *Proposta de classificació dels errors d'ortografia*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
Colomer, T.; Camps, A. *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Ed. 62, 1991.
Díaz, E. i altres. *Llegir per aprendre*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
Galí, A. *L'ensenyament de l'ortografia als infants*. Barcelona: Barcino, 1928.
Jolibert, J. Grup de recerca d'Ecouen. *Formar infants productors de textos*. Barcelona: Graó, 1992.
López del Castillo, Ll. *Llenguatge*. Barcelona: Casals, 1977.
Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna, 1995.
Solé, I. *Estratègies de lectura*. Barcelona: Graó, 1992.
Vila, N.; Vila, M. *Joc de ploma*. Barcelona: Graó, 1988.
Vila, N. *Tècniques d'expressió escrita. Cicles inicial i mitjà*. Barcelona: Dossiers Rosa Sensat, 36, 1987

Psicopedagogia de la Primera Infància

PROFESSORA: Irene BALAGUER i FELIP

Anual. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura de Psicopedagogia de la Primera Infància es centra en l'estudi del primer nivell educatiu, és a dir, la Llar d'Infants, institució pedagògica que acull els infants per sota dels sis anys.

L'objectiu de l'assignatura és que els estudiants de l'especialitat d'educació infantil coneguin els trets més importants dels infants de 0-3 anys, l'organització de la Llar d'Infants i les actituds fonamentals dels educadors de cara als infants més petits.

METODOLOGIA:

S'ha dividit el programa en un conjunt de temes bàsics per conèixer les característiques de l'educació a la Llar d'Infants.

En aquesta etapa és imprescindible la relació entre coneixement psicològic de l'infant i el coneixement dels recursos pedagògics, per tant, caldrà que l'estudiant relacioni els diferents temes entre ells.

L'estudiant haurà d'aprofundir els diferents temes amb la bibliografia recomanada per tal que hi reflexioni i elabori conclusions pròpies.

El nivell de maduresa personal és molt important en l'educació a la Llar d'infants, ja que els nens estructuraren el coneixement per mitjà de les relacions amb els adults que l'envolten, per tant, cal que l'estudiant s'esforci a millorar la seva capacitat d'observació, d'integració dels continguts de l'assignatura, com també la seva capacitat de participar i relacionar-se positivament amb el grup-classe.

PROGRAMA:

1. La Llar d'Infants; comunitat educativa:
 - 1.1. Història de l'educació 0-3 anys.
 - 1.2. Funcions de la Llar d'Infants.
 - 1.3. Models d'atenció a l'infant de 0-3 anys.
2. Els tres primers anys de l'infant:
 - 2.1. Necessitats bàsiques del nen de 0-3 anys.
 - 2.2. Desenvolupament del nen de 0-3 anys.
3. Coneixements bàsics sobre els diferents nivells de la llar d'infants.
 - 3.1. Els infants lactants.
 - 3.2. Els infants caminants.
 - 3.3. Els infants de 2-3 anys.
4. Organització de la Llar d'Infants:
 - 4.1. Criteris psicopedagògics bàsics.
 - 4.2. Distribució d'espais i materials.
 - 4.3. Distribució temporal: les rutines.
 - 4.4. Períodes especials: adaptació, control d'esfínters.
5. Intervenció educativa: el paper del mestre:
 - 5.1. Bases per a la intervenció educativa.
 - 5.2. L'observació sistemàtica a la Llar d'Infants.
 - 5.3. Integració dels nens amb necessitats educatives especials.
6. L'educació infantil: àrees curriculars:

- 6.1. Objectius generals de l'educació 0-3 . Programació.
- 6.2. Pedagogia de la quotidianitat: activitats rutinàries.
- 6.3. Propostes educatives específiques: la panera dels tresors i el joc d'experimentació amb objectes.
- 6.4. Avaluació a la Llar d'Infants.
7. Bases humanes de l'educació infantil:
 - 7.1. Relacions humanes dins de la comunitat educativa.
 - 7.2. El treball en equip.
 - 7.3. La formació del mestre.

AVALUACIÓ:

- Assistència i nivell de participació a la classe.
- Un treball en grup i la seva exposició que es realitzarà al llarg del curs. Aquest treball té un valor total del 50% sobre la nota final.
- Una prova de coneixements individual.

BIBLIOGRAFIA:

- Aebli, H. *Factores de la enseñanza que favorecen el aprendizaje autónomo*. Madrid: Narcea, 1991.
- Apunts d'Escola Bressol (1,2,3,4,5,6,7,8,9)*. Patronat Municipal de guarderies de Barcelona.
- Anguera, M. T. *Observació a l'escola*. Barcelona: Graó, 1988.
- Artiga, C. *El material escolar*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
- Caiati, M. i altres. *Juego libre en el jardín de infancia*. Barcelona: CEAC, 1986.
- Elkowin, D. B. *Psicología del juego*. Madrid: Pablo del Río, 1980.
- Harms, T.; Clifford, R. M. *Escala de valoración del ambiente en la infancia temprana*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1990.
- Lescure, M. *Psicología de la primera infancia*. Mèxic: Trillas, 1991.
- Levy, *Despertar a la vida*. Barcelona: Daimon, 1974.
- Merino C. i altres. *El niño de 0 a 3 años. Guía para padres y educadores*. Madrid: Escuela Española, 1995.
- Mújina. *Psicología de la edad preescolar*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1980.
- Ortega, R. y Lozano, M. T. *Espacios de juego en la educación infantil*. Consejería de Educación, Junta de Andalucía, 1993.
- Stamback, M. i altres. *Los bebés entre ellos*. Barcelona: Gedisa 1984.
- Taverner, R. *La enseñanza entre los 2 y los 4 años*. Barcelona: Martínez Roca, 1991.
- Willis, A. i Ricciutj, H. *Orientaciones para la escuela infantil de cero a dos años*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia, 1990.
- Zabala, M. *Didáctica de la educación infantil*. Madrid: Narcea, 1987.

Pràctiques III

PROFESSORS TUTORS: Tots els professors de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Provi DAUFÍ i MORESO

Anual. 16 crèdits.

Les pràctiques en el tercer any del currículum de Mestre estan concebudes fonamentalment per a aprofundir les estratègies psicopedagògiques i didàctiques aplicables i adaptades a aquelles àrees i activitats vinculades a l'especialitat de mestre que cursa l'estudiant.

TEMPORALITZACIÓ:

Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu, matí i tarda, els mesos de gener i febrer.

ACTIVITATS A REALITZAR:

L'estudiant ha de col·laborar amb el mestre-tutor en la conducció del grup-classe, en l'atenció individualitzada als alumnes i en l'elaboració de les estratègies curriculars de les diverses unitats didàctiques que es treballin. Ha de redactar un diari de pràctiques que serà la base de l'elaboració de la Memòria de Pràctiques. Aquesta Memòria consta de dues parts importants. La primera és l'elaboració d'una recerca teoricopràctica basada en l'especialitat que cursa l'estudiant i que ha estat decidida d'acord amb la mestra-tutora i d'acord amb un projecte de treball prèviament establert pel professor-tutor de la Facultat d'Educació. La segona part és la valoració personal i global del conjunt de les pràctiques.

CICLE I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Pràctiques a Escoles Infantils (Escoles-Bressol o Llars d'Infants). La darrera setmana de pràctiques es farà a les llars d'infants del Patronat Municipal de Guarderies Infantils de l'Ajuntament de Barcelona. Els centres escolars on es realitzen les Pràctiques formen part d'una xarxa d'escoles col·laboradores, fonamentalment d'Osona, però també de les comarques veïnes. En casos específics i personalitzats es poden fer les pràctiques en altres centres educatius no previstos.

AVALUACIÓ:

Per als estudiants, les pràctiques de tercer any comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.
2. Assistència a claustres, reunions de cicle, departaments d'escola sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
4. Entrevistes amb el professor-tutor.
5. Presentació de la memòria de pràctiques (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana)

La nota final de l'avaluació de les pràctiques serà posada pel professor-tutor de l'Escola Universitària a partir de:

Informe escrit del mestre-tutor.

Intercanvis d'informació i entrevistes amb el mestre-tutor.

Intercanvis d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.

Avaluació de la Memòria de Pràctiques.

Organització del Centre Escolar

PROFESSORS: Jaume CARBONELL i SEBARROJA
Joan SOLER i MATA

INTRODUCCIÓ:

L'assignatura vol ser un espai de trobada entre la formació teòrico-pràctica rebuda de les diferents assignatures i l'experiència acumulada en els períodes de Pràctiques, sobre tot en tot allò que es refereix al funcionament del centre escolar.

OBJECTIUS:

- Endinsar-se en el ple coneixement de la vida d'un centre escolar.
- Sensibilitzar els alumnes de cara al treball en equip en els centres.
- Reconèixer els indicadors de l'estructura organitzativa dels centres per a millorar-ne el seu funcionament.

CONTINGUTS:

1. Educació i organització escolar.
 - 1.1. L'organització i la gestió d'un centre educatiu al servei de l'ensenyament i l'educació.
 - 1.2. L'organització d'un centre educatiu i l'entorn social.
 - 1.3. Naturalesa i característiques de les organitzacions educatives.
 - 1.4. Organització de l'escola rural. La Zona Escolar Rural.
2. El marc legal educatiu i l'organització d'un centre escolar.
 - 2.1. Legislació escolar: de la Constitució i l'Estatut d'Autonomia a la LODE, la LOGSE i la LOPEGCE.
 - 2.2. L'actual sistema educatiu i la tipologia de centres docents. El principi de l'autonomia del centre escolar.
3. La planificació, els plantejaments institucionals del centre i l'avaluació.
 - 3.1. El Projecte Educatiu de Centre. Els plans específics.
 - 3.2. El Projecte Curricular de Centre.
 - 3.3. El Reglament de Règim Intern.
 - 3.4. El Pla Anual.
 - 3.5. L'avaluació de la gestió: la Memòria del centre. Instruments de seguiment, control i millora de projectes.
4. La comunitat educativa.
 - 4.1. Escola, societat i família. Les relacions família-escola. Les Associacions de pares i mares d'alumnes.
 - 4.2. La planificació de la tutoria i l'orientació escolar.
 - 4.3. La participació en la gestió del centre educatiu: àmbits i nivells de participació.
 - 4.4. L'escola com espai de relacions humanes. El clima escolar.
5. L'organització dels recursos humans.
 - 5.1. Estructura d'un centre educatiu: òrgans i funcions. Organigrama.
 - 5.2. El professorat. Els equips de treball docent. La coordinació.
 - 5.3. Drets i deures del professorat.
 - 5.4. Agrupaments dels alumnes. Flexibilitat i diversitat a l'aula i al centre.
 - 5.5. Drets i deures dels alumnes.
6. L'organització dels recursos materials.
 - 6.1. L'arquitectura i els espais escolars

- 6.2. Els equípaments i el material didàctic.
7. L'organització dels recursos funcionals.
 - 7.1. La distribució del temps i els horaris.
 - 7.2. El pressupost i la gestió econòmica.
 - 7.3. La documentació escolar.
8. Els canvis socials i culturals i l'organització del centre escolar
 - 8.1. Problemes actuals de l'organització i gestió d'un centre educatiu.
 - 8.2. L'impacte de la reforma de l'ensenyament secundari. Els problemes del medi rural.
 - 8.3. El model d'escola i els reptes de futur.

METODOLOGIA:

Es realitzaran debats a partir de temes d'actualitat, de visionat de vídeos, etc. També es faran activitats a classe de resolució de situacions, explicacions per part de la professora, comentaris de textos, treballs en petits grups i exposicions de treballs.

AVALUACIÓ:

L'avaluació global de l'assignatura es farà a partir de:

- Un treball col·lectiu sobre un tema d'organització d'un centre escolar.
- Una prova escrita sobre els continguts del programa.

BIBLIOGRAFIA:

- AA.VV. *Del projecte educatiu a la programació d'aula*. Barcelona: Graó, 1991.
- Antúnez, S. *Claves para la organización de centros escolares*. Barcelona: ICE-Horsori, 1993.
- Antúnez, S.; Gairín, J. *El projecte educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Armengol, C.; Feixas, M.; Pallarès, R.M^a. *Seguint el fil de l'organització*. Bellaterra: Servei de publicacions de la UAB, 2000.
- Blanch, X. *Cinc cèntims sobre la reforma educativa*. 3era. edició. Barcelona: Proa butxaca, 1999.
- Domènech, J.; Viñas, J. *La organización del espacio y del tiempo en el centro educativo*. Barcelona: Graó, 1997.
- El sistema educatiu avui. Situació actual i perspectives*. Barcelona: Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya, 2001.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.). *Organización y gestión de centros educativos*. Barcelona: Praxis, 1994.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.). *Organización de centros. Nuevas aportaciones*. Barcelona: PPU, 1994.
- García, F. *Organización escolar y gestión de centros educativos*. Málaga: Aljibe, 1997.
- Les competències locals en matèria d'ensenyament a Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Àrea d'Educació, 1998.
- Marchesi, A. *Controversias en la educación española*. Madrid: Alianza editorial, 2000.
- Pastora, J.F. *Organización y funcionamiento de centros de educación infantil y primaria en esquemas*. Madrid: Editorial Escuela Española, SA, 1996.
- Rul, J. *El projecte de gestió del centre educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Santamaría, G. *Compilación legislativa básica: LODE, LOGSE, LOPEG*. Alcalá: Universidad de Alcalá, 1998.
- Santos, M.A. *Hacer visible lo cotidiano. Teoría y práctica de la evaluación cualitativa de centros escolares*. Madrid: Akal, 1990.
- Santos, M.A. *La luz del prisma. Para comprender las organizaciones educativas*. Archidona: Aljibe, 1997.
- Torrents, C.; Torrents, M. *L'escola sobre mínims*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Didàctica de la Música

PROFESSORA: Teresina MAIDEU i PUIG

Quadrimestral. 4,5 crèdits

OBJECTIUS:

Que l'estudiant obtingui els coneixements necessaris per ajudar els infants de l'etapa d'Educació infantil en el descobriment del sentit musical i el seu desenvolupament.

Ajudar l'estudiant a educar la seva sensibilitat amb vivències musicals adequades que provoquin l'interès per l'adquisició comprensiva i progressiva dels coneixements més bàsics de l'assignatura.

PROGRAMA:

1. L'adquisició de la sensibilitat necessària per a l'expressió musical:
 - 1.1. Goig i gust per l'expressió musical.
 - 1.2. Plaer funcional i estètic.
 - 1.3. Percepció i comprensió auditives.
2. L'educació de l'oïda:
 - 2.1. El món sonor.
 - 2.2. El contrast so-silenci.
 - 2.3. Les qualitats del so.
 - 2.4. Les grafies musicals.
3. L'educació de la veu:
 - 3.1. L'emissió de la veu.
 - 3.2. Coneixements sobre l'aparell fonador.
 - 3.3. Utilització de la veu.
4. La cançó com a matèria primera de l'educació musical:
 - 4.1. Paper que desenvolupa en l'enriquiment integral del nen.
 - 4.2. Programació de la cançó.
 - 4.3. Estudi i anàlisi.
 - 4.4. Recursos didàctics sobre ensenyament i interpretació de la cançó.
 - 4.5. Com i quan s'introdueixen les cançons: nivells de dificultat.
 - 4.6. Interès per les manifestacions musicals del lloc i del país on es viu.
5. El ritme:
 - 5.1. Ritme corporal, natural i lliure.
 - 5.2. Ritme musical aplicat a diferents fórmules rítmiques.
 - 5.3. Interpretació i domini del cos i de l'espai.
6. Jocs i dansa:
 - 6.1. Jocs de bressol, de falda, de pati i organitzats.
 - 6.2. Danses de rotllana, de diada, parelles i fileres.
 - 6.3. Desplaçaments dirigits o lliures.
7. L'audició musical:
 - 7.1. Hàbit i actitud.
 - 7.2. Orientació per a la participació positiva i agradable.
 - 7.3. Cançó d'audició musical.
 - 7.4. Orientacions didàctiques per a la gravació musical.
8. L'observació-avaluació de l'expressió musical:

- 8.1. Com avaluar els continguts de l'expressió musical a l'etapa d'Educació Infantil (fets i conceptes, procediments i actituds, valors i normes).
- 8.2. L'observació-avaluació de la sensibilitat musical.
- 8.3. Observació-avaluació de la creativitat.

METODOLOGIA:

Les classes seran eminentment pràctiques i enfocades a la didàctica de la música a l'etapa d'Educació Infantil. S'orientaran a través de sessions teòriques d'adquisició de nous continguts i treballs pràctics, de manera que l'estudiant pugui tenir una bona base sobre quins són els interessos del nen petit, quin és el seu procés d'aprenentatge, quins objectius d'expressió musical es poden aconseguir a cada edat i quines són les metodologies didàctiques correctes per educar la sensibilitat musical en la primera etapa de la vida.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació es tindrà en compte la participació dels estudiants a l'aula i l'enfocament i el resultat de dos treballs obligatoris que es consignaran a començament de curs. L'avaluació serà contínua i el professor podrà, de manera puntual, valorar les aptituds i els coneixements teòrics a través de proves sobre temes monogràfics.

BIBLIOGRAFIA:

- Abbado, C. *La casa dels sons*. Barcelona: Destino, 1986.
- Amades, J. *Folklore de Catalunya. Cançoners*. Barcelona: Selecta, 1982.
- Anton; Barbal; i altres. *Soca-Tira*. Barcelona: Graó, 1988.
- Badia, M.; Baucells, T. *Música, llibre del mestre*. Barcelona: Publicacions Abadia de Montserrat, 1999.
- Barberà, Ll. i altres. *Tocar totes les teclès*. Barcelona: Rosa Sensat, 1998.
- Busqué i Barceló, M. *Violet Sant Pere*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.
- Busqué i Barceló, M. *Violet Sant Pau*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.
- Busqué i Barceló, M. *Jocs de falda*. Barcelona: ICE de la UAB, 1991.
- Busqué i Barceló, M. *La música al parvulari i al jardí d'infància*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1982.
- Busqué, M. *Rocafort de Vallbona, cançons...* Lleida: Pagès Editors, 1993.
- Busqué, M.; Pujol, M.A. *Ximic, jocs musicals trad. catalans*. Berga: Amalgama, 1996.
- Camps, F. *Cançons Populars Menorquines*. Menorca: Institut Menorquí d'Estudis, 1987.
- Cançoners del Secretariat de Corals Infantils de Catalunya*. (4 volums). Barcelona: SCIC, 1989.
- Cançoner popular*. València: Tres i Quatre, 1972.
- Cançons*. (2 volums). Lleida: Virgili i Pagès, 1987.
- El sac de danses. Punta i taló. Galop*. Barcelona: Altafulla, 1988.
- Maideu, J. *Assaig. Cançons i exercicis*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
- McLean, M. *Construyendo instrumentos musicales*. Barcelona: Marcombo, 1984.
- Pahlen, K. *El maravilloso mundo de la música*. Madrid: Alianza Editorial, 1993.
- Pujol, M. A.; Serra, J. *La dansa catalana en l'ensenyament primari*. Tarragona: Edicions El Mèdol, 1998.
- Riera, A. *Cent i tantes tonades trad. de Mallorca*. Palma de Mallorca: Moll, 1988.
- Segarra, I.; Bofill, F.; Puig, A.; Serrat, F. *Juguem cantant, I i II*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989.
- Segarra, I. *Música I, II, III, IV, V*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1991.
- Segarra, I. *Llenguatge musical: grau elemental: iniciació, primer curs, segon curs i tercer curs. (Amb quadern d'exercicis)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993-1994.
- Segarra, I. *Llenguatge musical. Repertori: elemental, primer, segon i tercer*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993-1994.

Soler, J. *Cançons per al poble, 2 d'infants*. Barcelona: Claret, 1975.

Tulon, C. *La veu. Tècnica vocal...* Barcelona: Columna, 1995.

Vila, J. M. *Recursos per aprendre a escoltar la música*. Barcelona: Dossier Rosa Sensat, 1994.

5.000 refranys catalans. Barcelona: Millà, 1965.

Wagner, Ch. *Aprenquem a fer cantar*. Barcelona: Llar del Llibre, 1966.

Didàctica de la Matemàtica

PROFESSORA: M. Antònia CANALS i TOLOSA

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

Aquest curs pressuposa la introducció als coneixements bàsics de Matemàtica i també la preparació didàctica que els estudiants han d'haver adquirit a primer. Així doncs, la professora orientarà l'assignatura tenint en compte aquest doble vessant. L'estudiant podrà, posteriorment i a través d'altres assignatures troncal de Matemàtiques, completar aquest primer contacte i ampliar els coneixements.

OBJECTIUS:

1. Descobrir una didàctica correcta de les diverses branques de la Matemàtica al Parvulari i al Cicle Inicial.
2. Adquirir uns criteris vàlids per discernir i acompanyar el pas entre els dos cicles de l'etapa d'Educació Infantil.
3. Confrontar allò que s'ha treballat a la classe amb les experiències de *practicum* realitzades durant el curs escolar.
4. Fonamentar el plantejament didàctic en les característiques dels nens a les edats que ens ocupen i en la seva evolució pel que fa als conceptes matemàtics de nombre i d'espai.

CONTINGUTS:

1. La Matemàtica i el currículum escolar:
 - 1.1. Estructura del currículum de Matemàtiques a Infantil i Primària dins la reforma actual.
 - 1.2. La Matemàtica en el disseny curricular d'Educació Infantil dins del bloc de "Comunicació i Llenguatges".
 - 1.3. Diferents aspectes de les Matemàtiques i globalització amb altres matèries.
 - 1.4. La Matemàtica i l'atenció a la diversitat.
2. Fer Matemàtiques a la Llar d'Infants. Formació de les primeres estructures mentals:
 - 2.1. Estructures lògiques. La percepció sensorial i les primeres relacions.
 - 2.2. Estructures numèriques. Les quantitats 1 i 2 en la vida dels nens petits.
 - 2.3. Estructures espacials. El coneixement de l'espai a partir dels propis desplaçaments.
 - 2.4. Estructures temporals. Els ritmes del temps i les primeres experiències de vida.
3. Què vol dir fer Geometria a l'escola:
 - 3.1. Dos aspectes de la Geometria: relacions de posició en l'espai i estudi de cossos i figures.
 - 3.2. Procés de construcció de l'esquema mental de l'espai, en els nens de 0 a 12 anys. Integració dels diferents tipus de propietats geomètriques a l'esquema mental, segons les edats.
 - 3.3. Importància de les propietats i relacions topològiques al Parvulari.
 - 3.4. Les primeres propietats projectives i mètriques al Cicle Inicial i les famílies de figures corresponents.
 - 3.5. Criteris metodològics per treballar la Geometria a l'escola. Relació amb la Psicomotricitat i amb l'Expressió Plàstica.
4. Temes de Geometria a Parvulari i Cicle Inicial:
 - 4.1. Estudi i treball de les principals propietats topològiques: Ordre de punts. Línia oberta i tancada. Superfície oberta i tancada. Frontera i regió en la línia, la superfície i l'espai. Treball amb diverses fronteres. Connexions. Intersecció de línies. Xarxes. Nusos en l'espai.
 - 4.2. Nocions projectives elementals: Línia recta i corba. Superfície plana i corba. Línies poligonals. Primera idea de polígons.

- 4.3. Nocions mètriques elementals: Primera idea de distància lligada a la mesura. Anàlisi d'algunes figures planes en l'espai. Experiències de taller. Preparació per a la noció d'angle.
- 4.4. Procediments fonamentals en Geometria.
5. Els jocs numèrics i els problemes.
 - 5.1. Els problemes i l'aspecte funcional de les matemàtiques segons la Reforma.
 - 5.2. Els problemes com a situacions noves de la vida real i del joc.
 - 5.3. Els problemes "oberts".
 - 5.4. Procediments matemàtics que es practiquen en els problemes i els jocs.
6. Introducció a la mesura al Parvulari:
 - 6.1. Les mesures i el coneixement de l'entorn: L'observació i la mesura com a procediments fonamentals per al coneixement del medi, segons O. Decroly. La mesura i la globalització.
 - 6.2. Preparació a les mesures de longitud i de pes. La importància de l'educació sensorial (mètode Montessori), com a preparació. Activitats de relació, ordenació, composició i descomposició, amb magnituds concretes de longitud i de pes, lligades a l'entorn immediat i a l'experiència.
 - 6.3. Pràctica de mesures senzilles: Introducció de la unitat arbitrària i primeres mesures fetes amb diverses unitats presents simultàniament. El mateix amb una sola unitat repetida diverses vegades. Quantificacions. Situació del zero (0) en la mesura de longitud. Estimacions de resultats.
 - 6.4. Preparació per a la mesura del temps: Evolució de la noció del temps, de 2 a 6 anys, lligada a la pròpia experiència i als contes. Consciència dels ritmes més importants del temps. Aspectes matemàtics dels ritmes temporals i musicals. Ordenació de seqüències en el temps (amb imatges, amb dramatitzacions, etc.). Primeres comparacions d'interval de temps. El calendari setmanal.

METODOLOGIA I AVALUACIÓ:

És un curs eminentment pràctic. A les classes hi haurà una part d'exposició i de discussió sobre la matèria i una part de treball pràctic en grups, que consistirà en la preparació i discussió d'activitats d'aula.

Dels 4,5 crèdits de l'assignatura se'n destinarà 1 a la confecció d'un treball individual.

Immediatament després de cada dos dels sis blocs del programa de curs, hi haurà una avaluació, que podrà ser un examen parcial o un treball. Es tindrà en compte l'assistència dels estudiants i la seva participació a les activitats de classe.

BIBLIOGRAFIA:

- Bassades, E. i altres. *Juguem, comptem (de 4 a 8 anys)*. Barcelona: Quaderns Rosa Sensat, 44, 1991.
- Boule, F. *Manipular, organitzar, representar. Iniciación a las Matemáticas*. Madrid: Narcea, 1995.
- Canals, M. A. *Per una didàctica de la matemàtica a l'escola i parvulari*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Canals, M. A. *El càlcul mental i la calculadora, 1 i 2*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Currículum d'Educació Infantil*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1992.
- Dienes, Z. P. *Quaderns del Zoo. Els gossos. Els ossos*. Barcelona: Teide, 1972.
- Dienes, Z. P. *La lógica y los juegos lógicos*. Barcelona: Teide, 1972.
- Giménez, J.; Gironde, L. *El càlcul a l'escola*. Barcelona: Graó, 1993.
- Grup Almosta, *Més de 7 materials per a l'Ensenyament de la matemàtica*. Barcelona: Quaderns Rosa Sensat, 37, 1988.
- Kamii, C. *El número en la educación Preescolar*. Madrid: El Aprendizaje Visor, 1984.
- Rohr, F. i altres. *Geometria dall'esperanza e dal gioco*, vol. 2, Guinti Liscioni, Editor Petricione, 1990.
- Segarra, L. *Encercla el cercle. Matemàtica recreativa*. Barcelona: Graó, 1987.
- Vallès, J. *Didàctica de la matemàtica al cicle inicial*. Barcelona: Dossiers Rosa Sensat.

